

Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2020

TÚ 4212/2022

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Jana Hlaváčková

Spoluřešitelé: Ing. Simona Svobodová

Brno, březen 2022

Obsah

Obsah.....	1
Seznam tabulek	3
Seznam obrázků	4
Seznam zkratk.....	5
Úvod	6
1 Metodika sběru a analýzy dat	7
2 Souhrn hlavních výstupů	10
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2020	13
3.1 Velikost trhu s biopotravinami	13
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	14
3.3 Poptávka po biopotravinách.....	15
3.4 Způsob distribuce biopotravin	16
3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v letech 2019 a 2020.....	17
3.6 Mezinárodní srovnání	23
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2020.....	27
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin.....	27
4.2 Výroba biopotravin	28
4.2.1 Rozsah výroby biopotravin	28
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby	31
4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu	32
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci	33
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2020	36
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin	36
5.2 Distribuce biopotravin	37
5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu	37
5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin	37
5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce	39
5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu	40
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory	41

6	Dovoz biopotravin ze třetích zemí	43
	Závěr	50
	Příloha 1: Třídění kategorií potravin	51

Seznam tabulek

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2011–2020	14
Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2011–2020.....	15
Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2020	16
Tab. 4: Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2019 a 2020	18
Tab. 5: Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2019 a 2020 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie	18
Tab. 6: Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2020 / 2019)	19
Tab. 7: Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejích bio a konvenčních potravin v letech 2019 a 2020 (v %).....	20
Tab. 8: Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2020 (v tis. Kč).....	22
Tab. 9: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2020.....	27
Tab. 10: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2020	28
Tab. 11: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny v roce 2020 a porovnání s rokem 2019	29
Tab. 12: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2020	30
Tab. 13: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2020.....	31
Tab. 14: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2020	33
Tab. 15: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2012–2020	36
Tab. 16: Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2019 a 2020	38
Tab. 17: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2020	39
Tab. 18: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2020	41
Tab. 19: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2013-2020 (tuny)	44
Tab. 20: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2020	46
Tab. 21: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny) ..	48
Tab. 22: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019 a 2020 (tuny).....	49
Tab. 23: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	51
Tab. 24: Hlavní kategorie biopotravin využité v dotazníkovém šetření	52

Seznam obrázků

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2020.....	15
Obr. 2: Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2020	20
Obr. 3: Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejích biopotravin v roce 2020	21
Obr. 4: Rozdělení trhu biopotravin 2020	23
Obr. 5: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2020	24
Obr. 6: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2020	24
Obr. 7: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2020.....	25
Obr. 8: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2020	26
Obr. 9: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2019 a 2020	32
Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin (%), 2019 a 2020.....	34
Obr. 11: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2019 a 2020	40
Obr. 12: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2019 a 2020	42
Obr. 13: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2020	43
Obr. 14: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2019 a 2020	47

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
COI	potvrzení o kontrole (z angl. <i>Certificate of Inspection</i>)
CPA	Klasifikace produkce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DE	Německo
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FiBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
Kč	Koruna česká
mil.	Milion
mld.	Miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
NACE	Klasifikace ekonomických činností
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
PL	Polsko
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r. o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
tis.	tisíc
TRACES NT	Trade Control and Expert system New Technology
UK	Spojené království Velké Británie (z angl. United Kingdom)
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4212) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukci na ekofarmách a jejím uplatnění, a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2013–2020.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin v Evropě i v České republice roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná Komise zvyšuje svůj zájem o tržní data. ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření u výrobců a distributorů biopotravin v ČR. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2020 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání a již šestým rokem jsou zde zveřejněny také výsledky interní studie vytvořené pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. o velikosti prodeje biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední, sedmou kapitolou, je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2020 registrovány výrobce a obchodníky s biopotravinami (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.). Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2021 formou dotazníkového šetření na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI. Zjišťována byla reálná data zpětně za rok 2020 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2020.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce biopotravin stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá ucelený statistický sběr dat o biotrhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotraviny průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi**. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:

- maloobchodní prodej:
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny),
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.);
- gastronomie (tj. biopotraviny spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích, prodej prostřednictvím e-shopů).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie či lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% maloobchodní marži. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributoři komodit (např. mlékárenská družstva). Do konečné velikosti trhu je pak započten pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obrátu za biopotraviny

realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

K ověření správného nastavení metodiky ÚZEI byla využita i data o prodeji biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích dodaná společností Nielsen Admosphere, a. s. Metodika realizovaného šetření je blíže specifikována v kapitole 3.5.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2020 registrováno celkem 1 517 subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 865 výrobců a 1 031 distributorů biopotravin. Z těchto mělo 379 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Z celkového počtu 1 517 subjektů bylo 9 osloveno dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotravinu ve svém sortimentu a dále společnosti: dm drogerie markt s. r. o., Marks and Spencer Czech Republic, a. s., ROSSMANN, spol. s r. o. a IKEA Česká republika, s. r. o.

Z celkových 1 517 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 37 vyloučeno z šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv, dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka). Dále byly vyřazeny subjekty Globus ČR, v. o. s. Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s., BILLA spol. s r.o., Kaufland Česká republika v.o.s., dm drogerie markt s. r. o., Tesco Stores ČR a. s., ROSSMANN, spol. s r. o. a Lidl Česká republika v. o. s., které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ.

Celková návratnost dotazníků byla nižší než v předchozích letech a byla způsobena především nízkou návratností dotazníků sbíraných prostřednictvím kontrolní organizace ABCert AG, která odevzdala pouze 62 % požadovaných dotazníků. Důvodem byla situace související zejména s pandemií COVID 19.

Návratnost dotazníků u výrobců dosáhla 92 %, avšak 170 subjektů (25 %) uvedlo, že s výrobou dosud nezačaly, nebo v daném roce již nic nevyráběly a výrobu ukončují.

Návratnost dotazníků u distributorů dosáhla 86 %, avšak 140 z nich (22 %) s distribucí ještě nezačalo nebo naopak činnost již ukončuje.

Do kategorie „mix“ zahrnující subjekty zabývající se jak distribucí (velkoobchod, import, export), tak také výrobou¹, bylo po zvážení zařazeno celkem 105 subjektů. Trvalou snahou je přerozdělení těchto subjektů do výrobců a distributorů na základě jejich převažující činnosti. **Návratnost dotazníků u této kategorie činila pouze 38 %**, z toho však 84 respondentů (88 %) uvedlo, že s distribucí / výrobou ještě nezačali.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 501 aktivních výrobců biopotravin, 503 aktivních distributorů a 12 distributorů / výrobců. Dále také o údaje 13 obchodních řetězců nabízejících biopotravinu v ČR.

¹ Výroba těchto subjektů zahrnuje zejména balící činnost.

Přes výše uvedené skutečnosti lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce / distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí zcela odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení / odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeřadit většinu „mix“ subjektů buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 12 subjektů byl skutečně realizován souběh jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, byly tedy ponechány v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2020 přibližně 9,41 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 5,99 mld. Kč, (což v porovnání s rokem 2019 představuje nárůst o 14 %) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 3,43 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 562 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl na úrovni 1,77 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 100 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně poklesl na 194 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 366 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 328 mil. Kč.**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v **maloobchodních řetězcích**, tj. v supermarketech a hypermarketech (32 %, tj. 1,9 mld. Kč), dále pak prostřednictvím **e-shopů** (22 %, tj. 1,3 mld. Kč), **prodejen zdravé výživy a biopotravin** (15 %, tj. 893 mil. Kč) a **drogérií** (15 %, tj. 888 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 25 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Lze konstatovat, že využití jednotlivých odbytových míst reflektuje situaci související s pandemií COVID 19, kdy spotřebitelé ve zvýšené míře využívali nákup potravin prostřednictvím e-shopů a naopak došlo k poklesu uplatnění přes gastronomické zařízení (včetně školního stravování). Za pozitivní lze považovat skutečnost, že dochází k nárůstu odbytu prostřednictvím faremního a ostatního přímého prodeje (366 mil. Kč v roce 2020, 302 mil. Kč v roce 2019).
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (42% podíl), přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily ostatní zpracované biopotraviny, káva a čaj, hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a doplňky stravy. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (17 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (16 %).**
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na maloobchodním obratu v roce 2020 podílely 49 %. Při zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“² subjekty, tvoří podíl biopotravin z dovozu 58 % maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.**

² Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2020 bylo v ČR registrováno 865 výrobců biopotravin**, což oproti roku 2019 představuje nárůst o 4,7 %. V průběhu roku 2020 bylo nově registrováno 99 subjektů, naopak svou činnost ukončilo 60 výrobců.
- Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 865 subjektů jich zhruba 29 % svou činnost v roce 2020 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu nedostatku zakázek.
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2020 dosáhl 5,249 mld. Kč**, což představuje nárůst o 17,2 % proti obratu 4,478 mld. Kč v roce 2019. V tomto obratu jsou však zahrnuty i obraty společností, které nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení a celkové obraty „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů.³
- Z pohledu obratu dosáhla v roce 2020 **největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (51 %, a to zejména podkategorie „Cukr“)**. Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (13 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (9 %) a „Ovoce a zelenina“ (9 %).
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotravin za přibližně 2 547 mil. Kč**. Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 297 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (593 mil. Kč), Rakouska (228 mil. Kč) a Slovenska (224 mil. Kč). Přitom 83 % výrobců biopotravin uplatnilo rozhodující část své výroby na českém trhu.
- **Biopotravin byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (28 %)**, dále specializovaných prodejen v podobě prodejen zdravé výživy a biopotravin (18 %) a velkoobchodů (17 %). K dalšímu výrobci směřovalo 9 % biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen byla distribuována 2 % potravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (8 %), prodej prostřednictvím e-shopů (13 %), prodej přes překupníka (2 %), lékárny (1 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (2 %) činil 26⁴ %.

³ Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů tvořil 51 % jejich celkového obratu, tj. 941 mil. Kč. Do celkového obratu zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 27 mil. Kč.

⁴ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2020 bylo v ČR registrováno celkem 1 031 distributorů biopotravin,** což představuje meziroční nárůst o 2,8 %. V průběhu roku 2020 bylo nově registrováno 131 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 103 distributorů.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2020 ve velkoobchodních cenách 3 741 mil. Kč** (cca 3 225 mil. Kč v roce 2019). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů⁵ (cca 941 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami.
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2020 biopotraviny za zhruba 1 832 mil. Kč** (tj. 49 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo 71 % uplatněno na českém trhu. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 221 mil. Kč (nárůst oproti 1 074 mil. Kč v roce 2019).
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin byla v roce 2020 kategorie „Ostatně zpracované potraviny“** s 38% podílem. Na druhém místě se umístila s 27% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (17 %).
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo uplatněno 76,5 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 2 861 mil. Kč (v roce 2019 šlo o 74,3 % a 2 397 mil. Kč). Ke zvýšení objemu exportu došlo také v absolutním vyjádření. Největší objem biopotravin byl v roce 2020 exportován do Německa, kam mířilo 39 % obratu exportu představující cca 345 mil. Kč, následovalo Slovensko (34 % a 301 mil. Kč) a Rakousko (11 % a 98 mil. Kč).
- Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (36 %), další výrobce potravin (16 %), maloobchodní řetězce (12 %), specializované prodejny (7 %), lékárny (7 %) a velkoobchody (6 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (0,3 %), drogerii (4 %), přímý prodej (6 %), prodej přes gastronomická zařízení (4 %), činil 14 %⁶.

⁵ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

⁶ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2020

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2020.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005–2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. V letech 2015 a 2016 rostla spotřeba biopotravin dvouciferným tempem o 11 a 14 % a k dalšímu významnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy trh biopotravin narostl o 30,5 % na 3,33 mld. Kč. Tento trend pokračoval i v roce 2018, kdy domácí spotřeba biopotravin vzrostla o 33 % na 4,43 mld. Kč. V roce 2019 již mírnějším tempem (meziroční nárůst o 19 %) na 5,26 mld. Kč. V roce 2020 domácí spotřeba biopotravin meziročně vzrostla o 14 % a dosáhla tak hodnoty 5,99 mld. Kč.

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2020 přibližně 9,41 mld. Kč. Objem exportovaných biopotravin⁷ také vzrostl a dosáhl objemu cca 3,43 mld. Kč (36 % obratu). Vývoz byl realizován jak samotnými výrobci (44,3 %), tak i výrobci, kteří byli současně distributory (30,0 %) anebo i čistými distributory (25,7 %).

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 100 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování 194 mil. Kč (301 mil. Kč v roce 2019) a 366 mil. Kč tvořil obrat přímého prodeje (přímý prodej z farmy a jiné formy přímého prodeje). Prodej prostřednictvím e-shopů, který je od roku 2014 uváděn odděleně, činil 1 328 mil. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl 1,77 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 562 Kč na obyvatele, viz Tab. 1.

⁷ Od roku 2014 jsou v šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva).

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2011–2020

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový obrát s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	2,24	2,40	2,72	3,19	3,73	4,19	5,70	7,02	8,26	9,41 ²⁾
Vývoz (mld. Kč)	0,57	0,62	0,77	1,17	1,48	1,64	2,37	2,59	3,00	3,43
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,67	1,78	1,95	2,02	2,25	2,55	3,33	4,43	5,26	5,99
Meziroční změna obrátu biopotravin v ČR (%)	4,6	6,7	9,5	3,9	11,4	13,5	30,5	33,0	18,7	13,9
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%) ¹⁾	0,65	0,66	0,71	0,72	0,81	0,90	1,05	1,31	1,52	1,77
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	158	169	185	191	213	241	314	416	492	562
Podíl dovozu na obrátu biopotravin (%)	46/60 *	46/60 *	46/57 *	43/49 *	39/62 *	46/60 *	46/57 *	47/60 *	48/57 *	49/58 *
Podíl řetězců na obrátu biopotravin (%)	64	64	64	57	61	62	58	51	50	47

¹⁾ Na základě zveřejnění dat ČSÚ o ročních výdajích za potraviny, byl pro rok 2017 a 2018 údaj o podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů zpětně dopočítán.

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování není celkový obrát roven součtu vývozu a domácí spotřeby

* Podíl dovozu distributorů / Podíl dovozu distributorů a „mix“ subjektů.

Zdroj: Šetření ÚZEI

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2020 odhadován na 2 916 mil. Kč, což představuje 49% podíl na maloobchodním obrátu v ČR. Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“⁸ subjekty, a které do ČR dovezly finální biopotraviny za dalších zhruba 563 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 58% podíl na maloobchodním obrátu v ČR. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

⁸ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

3.3 Poptávka po biopotravinách

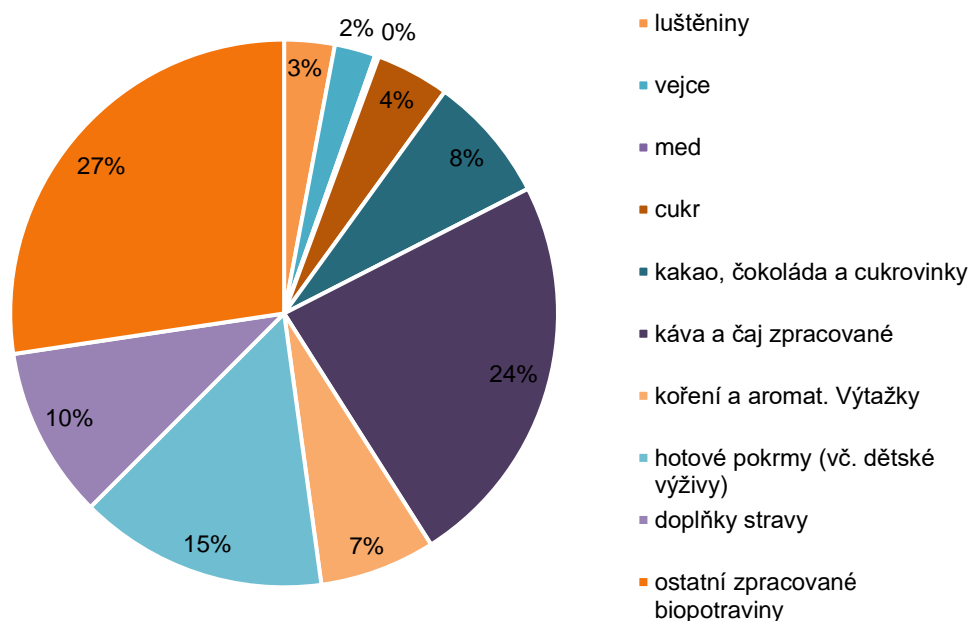
Strukturu hlavních biopotravin lze považovat dlouhodobě za stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“, které tvořily cca 42% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „ostatní zpracované biopotraviny“, „káva a čaj“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy)“ a „doplňky stravy“. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (17 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 16 %). Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno na Obr. 1.

Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2011–2020

Hlavní kategorie biopotravin	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	podíl kategorie potravin (%)									
Maso a masné výrobky	8,5	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1	5,9	4,6	5,2	5,3
Ovoce a zelenina	13,6	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3	22,5	17,3	17,2	17,1
Oleje a tuky	1,9	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9	3,6	3,5	3,2	3,5
Mléko a mléčné výrobky	19,6	20,0	18,2	22,0	20,2	23,0	17,5	20,0	15,5	15,9
Mlýnské a škrobárenské výrobky	9,7	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8	4,9	2,5	2,6	2,5
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,4	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2	5,9	7,6	9,1	9,4
Ostatní zpracované potraviny	35,3	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2	36,4	41,4	43,2	41,6
Nápoje	2,0	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4	3,3	3,1	3,8	4,8
Celkem¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2020

Pozn.: Podíl medu činil 0,2 %.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby, což shrnuje Tab. 3. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (32 %, tj. 1,9 mld. Kč), dále pak prostřednictvím e-shopů (22 %, tj. 1,3 mld. Kč), prodejen zdravé výživy a biopotravin (15 %, tj. 893 mil. Kč) a drogerií (15 %, 888 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 25 % (obdobně jako v roce 2019) z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Lze konstatovat, že využití jednotlivých odbytových míst reflektuje situaci související s pandemií COVID 19, kdy spotřebitelé ve zvýšené míře využívali nákup potravin prostřednictvím e-shopů a naopak došlo k poklesu uplatnění přes gastronomické zařízení (včetně školního stravování). Za pozitivní lze považovat skutečnost, že dochází k nárůstu odbytu prostřednictvím faremního a ostatního přímého prodeje (366 mil. Kč v roce 2020, 302 mil. Kč v roce 2019).

Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2020

Odbytové místo v ČR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020
	podíl odbytového místa v ČR (%)									mil. Kč
Supermarkety / hypermarkety	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	36,2	35,0	32,0	1 919
Drogerie ¹⁾	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	14,9	15,2	14,8	888
Prodeje zdravé výživy a biopotravin	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	16,9	16,2	14,9	893
Nezávislé prodejny potravin	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	2,1	1,8	1,6	94
Faremní a ostatní přímý prodej	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	5,1	5,7	6,1	366
E-shopy ²⁾	x	x	3,4	7,8	6,7	14,1	12,3	15,2	22,2	1 328
Lékárny	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	7,7	5,2	5,1	306
Gastronomie	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	4,7	5,7	3,2	194
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	5 988

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2012 a 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodejů prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

V roce 2020 byly z ČR vyvezeny biopotraviny za 3,43 mld. Kč (více než 36 % jejich celkového obratu) Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Lifefood Czech Republic s. r. o., Sonnentor, s. r. o., HiPP Czech s. r. o., ExtraVit s.r.o., Kovář distribuce, s.r.o.⁹, PRO-BIO, obchodní společnost s.r.o. ÚSOVSKO FOOD a.s. a FRUJO, a.s., které společně tvoří 62 % celkového vývozu.

⁹ Subjekt se zaměřuje na distribuci živého skotu.

3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v letech 2019 a 2020

Data pro tuto podkapitolu byla získána z maloobchodního auditu realizovaného pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. (dále jen Nielsen). Z důvodu odlišné metodiky sběru dat se data uvedená v této kapitole liší od údajů uvedených v kapitolách 3.3 a 3.4. Rozdílné je i začlenění prodejen do maloobchodních řetězců. ÚZEI řadí do maloobchodních řetězců obraty prodejen: Ahold, Billa, COOP, Globus, Kaufland, Penny, Tesco a Lidl, naproti tomu prodejny typu Žabka, Trefa a Terno řadí do kategorie „nezávislé prodejny potravin“. Odděleně sledovány jsou také obraty drogistických řetězců, které jsou nově do celkového obratu MŘ započítány.

Společnost Nielsen ke zpracování analýzy prodeje biopotravin v MŘ využila reálná data v podobě skenovaných dat z pokladen a expertní odhady. Současně se společnost Nielsen zaručila za kvalitu a správné rozlišení biopotravin a konvenčních¹⁰ potravin v šetření. Skenovaná data z pokladen tvořila min. 80 % dat a byla získána z maloobchodních řetězců: *Tesco, Ahold, Globus, Billa, Penny Market, Žabka, Trefa, Pramen, DM, Rossmann, Teta*.

K odhadu dat byly použity dvě metody. K odhadu prodeje v maloobchodních řetězcích *Kaufland, Terno, COOP Jednota, TOP Drogerie* a v dalších blíže nespecifikovaných prodejnách byla použita metoda odhadu ze vzorku, kde elektronická data získaná na vzorku prodejen byla statisticky extrapolována na všechny prodejny daného maloobchodního řetězce. Odhad ze smíšeného vzorku, kdy vzorek prodejen je statisticky extrapolován na skupinu prodejen byl použit u maloobchodních řetězců *Bměnka, CBA, Enapo, Eso Market, Flop, Hruška, Norma, Qanto, Tempo a dalších blíže nespecifikovaných prodejen*. Prodej biopotravin v prodejnách tradičního trhu byl zjišťován odhadem ze vzorku, který měl podobu manuálního auditu. Manuální audit prováděli zaměstnanci společnosti Nielsen (auditoři) přímo na prodejnách, a to za použití čteček. Auditoři dopočítávali prodeje na základě informací o zásobách na prodejně a ve skladu, které získali při předchozí návštěvě prodejny a informací o nákupech, které jim byly poskytnuty jednotlivými obchodníky (předchozí zásoby + nákupy – současné zásoby).

Podle průzkumu společnosti Nielsen dosáhl prodej biopotravin v ČR ve vybraných MŘ v roce 2020 hodnoty 2 343 mil. Kč. To představuje oproti roku 2019 a hodnotě více než 1 997 mil. Kč nárůst o 346 mil. Kč, v procentuálním vyjádření se jedná o meziroční nárůst ve výši 17,32 %. Pro srovnání trh s konvenčními potravinami dosáhl v roce 2020 hodnoty 191 804 mil. Kč a oproti roku 2019 zaznamenal nárůst o 9 885 mil. Kč. Meziročně trh s konvenčními potravinami vzrostl o 5,43 %, viz Tab. 4.

¹⁰ Pro účely tohoto srovnání je za konvenční potraviny považována jakákoliv potravina, která není certifikována jako bio.

Tab. 4: Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2019 a 2020

Ukazatel	2019	2020	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)
Biopotraviny (tis. Kč)	1 997 282	2 343 121	17,32	345 840
Konvenční potraviny (tis. Kč)	181 919 379	191 804 029	5,43	9 884 650
Hodnota celkového trhu s potravinami (tis. Kč)	183 916 660	194 147 150	5,56	10 230 490
Podíl biopotravin (%)	1,10 %	1,22 %	x	X

Pozn.: Z důvodu úprav metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a.s. se údaje za rok 2019 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2019.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

Následující Tab. 5 uvádí hodnotu obratu jednotlivých kategorií potravin za roky 2019 a 2020 v členění na bio a konvenční potraviny a podíl biopotravin na celkovém obratu příslušné kategorie. Z tabulky vyplývá, že nejvýznamnější kategorií biopotravin byla kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ (r. 2019: 911 mil. Kč, r. 2020: 1 043 mil. Kč), následovaná kategorií „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (r. 2019: 410 mil. Kč, r. 2020: 431 mil. Kč). Naopak za nejméně významnou kategorii biopotravin je možné označit „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“. Ze srovnání absolutních hodnot prodeje jednotlivých kategorií potravin vyplývá, že nejvýznamnějšími kategoriemi potravin v rámci konvenčních potravin byly „Mléčné výrobky a zmrzlina“, „Nápoje“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“. Nejméně významnou kategorií v rámci konvenčních potravin bylo „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“.

Tab. 5: Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2019 a 2020 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie

Kategorie CPA	Biopotraviny (tis. Kč)		Konvenční potraviny (tis. Kč)		Podíl bio na celkovém obratu (%)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Mléčné výrobky a zmrzlina	410 170	431 070	47 832 281	50 741 052	0,85	0,84
Mlýnské a škrobárenské výrobky	176 643	216 116	7 335 768	7 809 403	2,35	2,69
Nápoje	52 126	96 191	43 897 024	46 319 025	0,12	0,21
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	911 369	1 042 712	42 223 682	43 288 562	2,11	2,35
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	193 628	215 281	19 365 930	20 482 965	0,99	1,04
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	111 574	121 716	2 119 823	2 418 151	5,00	4,79
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	1 545	1 556	1 073 406	1 103 076	0,14	0,14
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	137 841	216 291	15 360 918	16 730 475	0,89	1,28
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	2 384	2 189	2 710 546	2 911 319	0,09	0,08
Celkem	1 997 282	2 343 121	181 919 379	191 804 029	1,09	1,21

Pozn.: Z důvodu změny metodiky společnosti Nielsen se údaje za rok 2019 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2019.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

Nejvyšších hodnot podílu bio na celkovém obrátu dosahují biopotraviny v kategorii „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“ s hodnotou 5 % v roce 2019 a 4,8 % v roce 2020. Zastoupení okolo 2 % mají pak biopotraviny u prodeje „Mlýnských a škrobářenských výrobků“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“.

Jak vyplývá z Tab. 6 obrát z prodeje u biopotravin roste dynamičtěji než u konvenčních potravin. U konvenčních potravin byl nárůst trhu o 5,4 %, u biopotravin o 17,3 %. K největšímu absolutnímu nárůstu v kategorii biopotravin mezi roky 2019 a 2020 došlo u kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ a „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“. Naopak meziroční pokles byl zaznamenán v kategorii „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“. V relativním vyjádření nejvíce rostly kategorie „Nápoje“¹¹ a „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“. U konvence byl největší absolutní nárůst zaznamenán v kategoriích „Mléčné výrobky a zmrzlina“, „Nápoje“ a „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“. V relativním vyjádření nejvíce rostly kategorie „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“, „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“ a „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“.

Tab. 6: Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2020 / 2019)

Kategorie CPA	Biopotraviny		Konvenční potraviny	
	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)
Mléčné výrobky a zmrzlina	20 900	5,10	2 908 771	6,08
Mlýnské a škrobářenské výrobky	39 473	22,35	473 635	6,46
Nápoje	44 064	84,53	2 422 002	5,52
Ostatní zpracované potravinářské výrobky	131 343	14,41	1 064 880	2,52
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	21 652	11,18	1 117 035	5,77
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	10 141	9,09	298 328	14,07
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	12	0,75	29 670	2,76
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	78 450	56,91	1 369 556	8,92
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	-195	-8,19	200 773	7,41
Celkem	345 840	17,32	9 884 650	5,43

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

Nejvyšší podíl na nákupech biopotravin tvořila v letech 2019 a 2020 kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“. V roce 2019 měla tato kategorie v biopotravinách podíl 45,6 %, v následujícím roce pak 44,5 %. To představuje meziroční pokles o více než 1 %¹². Druhý nejvýznamnější podíl biopotravin byl zaznamenán u kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (18,4 %; 2019: 20,5 %). U konvenčních potravin měla stejně jako v předchozích letech, nejvyšší podíl kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (26,5 %), viz Tab. 7.

¹¹ Nárůst byl způsoben především segmentem víno.

¹² V absolutním vyjádření.

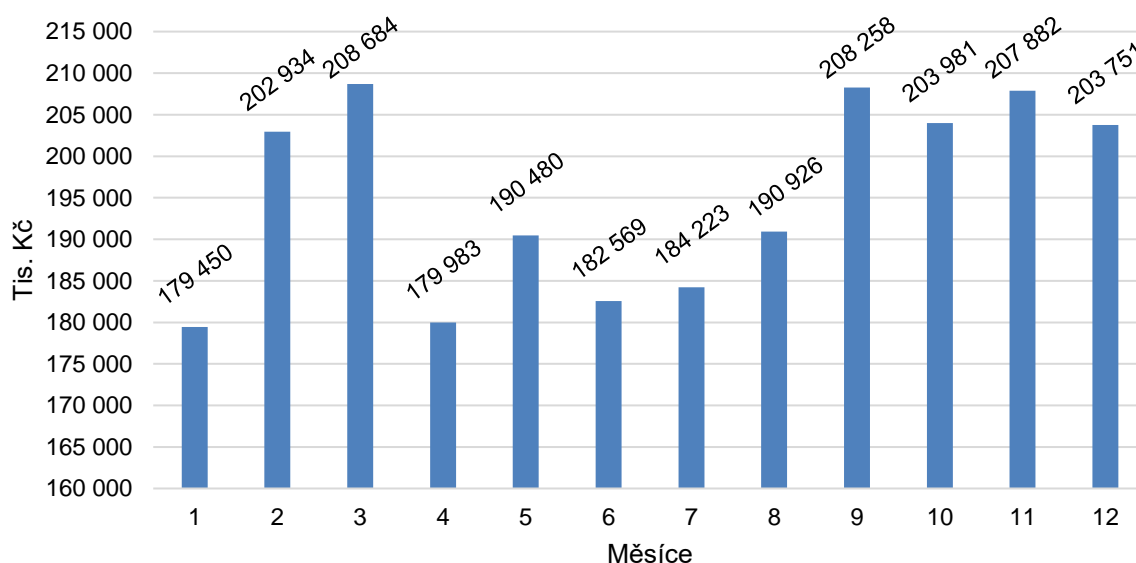
Tab. 7: Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejkách bio a konvenčních potravin v letech 2019 a 2020 (v %)

Kategorie CPA	Biopotraviny		Konvenční potraviny	
	2019	2020	2019	2020
Mléčné výrobky a zmrzlina	20,54	18,40	26,29	26,45
Mlýnské a škrobárenské výrobky	8,84	9,22	4,03	4,07
Nápoje	2,61	4,11	24,13	24,15
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	45,63	44,50	23,21	22,57
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,69	9,19	10,65	10,68
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	5,59	5,19	1,17	1,26
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,08	0,07	0,59	0,58
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	6,90	9,23	8,44	8,72
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0,12	0,09	1,49	1,52
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie. Z důvodu změny metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a. s. se údaje za rok 2019 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2019.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

Z šetření společnosti Nielsen Admosphere dále vyplývá, že průměrný měsíční obrat za biopotraviny ve sledovaných MŘ činil 195 mil. Kč. Nejvyššího měsíčního obratu za rok 2020 bylo dosaženo v měsíci březnu, a to cca 208,7 mil. Kč. Druhý nejvyšší měsíční obrat byl zaznamenán v měsíci září, ve kterém MZe každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství, a to cca 208,3 mil. Kč (viz Obr. 2). Naopak nejnižšího měsíčního obratu bylo dosaženo v lednu, a to cca 179,5 mil. Kč.

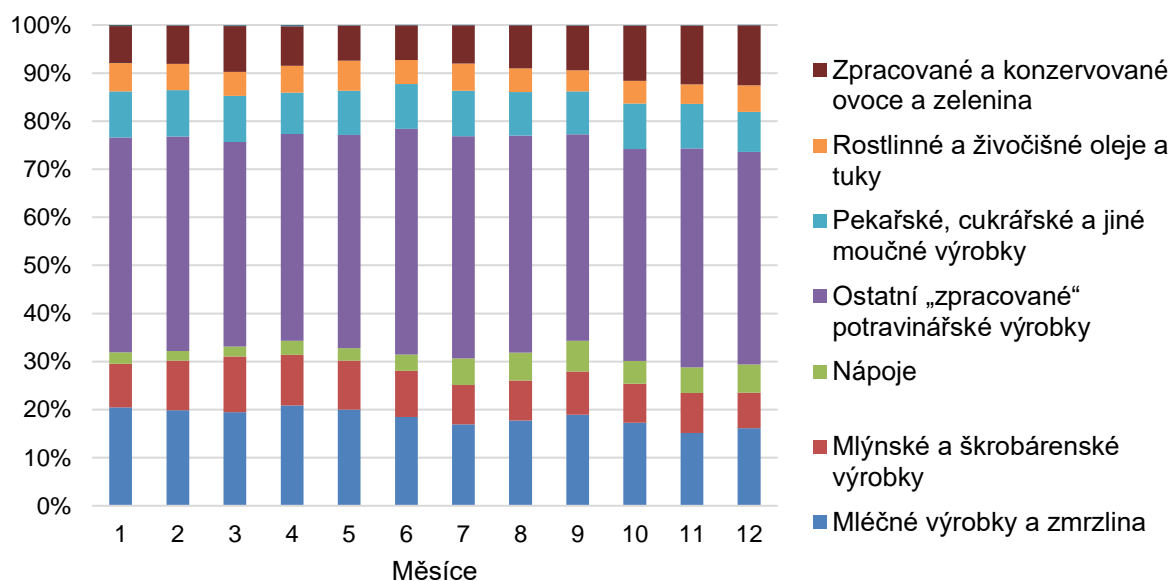

Obr. 2: Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2020

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových měsíčních prodejkách biopotravin v roce 2020 je znázorněn na Obr. 3.

Obr. 3: Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejkách biopotravin v roce 2020

Pozn.: Z důvodu nízkých hodnot nejsou graficky znázorněny kategorie „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ a „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

V rámci zjišťování prodejů biopotravin byla ČR rozdělena do 7 regionů. Nejvýznamnějším regionem z hlediska prodeje biopotravin zůstává Hlavní město Praha a na druhém místě se umístila oblast pokrývající Jihomoravský a Zlínský kraj. Naopak nejméně biopotravin spotřebitelé nakoupili v regionu pokrývající kraj Pardubický a kraj Vysočina (viz Tab. 8).

Tab. 8: Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2020 (v tis. Kč)

Region/měsíce	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	48 959	53 894	53 745	41 978	44 903	44 967	43 003	44 068	52 287	49 160	49 720	48 043
STŘEDOČESKÝ	19 178	22 208	23 381	20 850	21 576	20 346	20 686	21 673	23 039	23 268	23 521	23 137
JIHOČESKÝ / KARLOVARSKÝ / PLZEŇSKÝ	21 695	24 295	25 253	22 723	24 323	23 302	24 400	25 382	25 901	26 275	26 291	26 221
KRÁLOVÉHRADECKÝ / LIBERECKÝ / ÚSTECKÝ	23 077	26 733	27 567	24 635	26 162	24 822	25 587	26 958	27 499	27 594	27 850	28 283
PARDUBICKÝ / VYSOČINA	14 492	17 024	18 706	17 473	17 343	15 918	16 656	17 131	18 132	18 679	20 082	18 163
MORAVSKOSLEZSKÝ / OLOMOUCKÝ	23 966	26 883	27 703	24 213	25 819	24 533	24 696	25 744	28 181	27 035	27 676	27 763
JIHOMORAVSKÝ / ZLÍNSKÝ	28 083	31 896	32 330	28 111	30 353	28 681	29 195	29 968	33 218	31 969	32 742	32 142
Celkem¹⁾	179 450	202 934	208 684	179 983	190 480	182 569	184 223	190 926	208 258	203 981	207 882	203 751

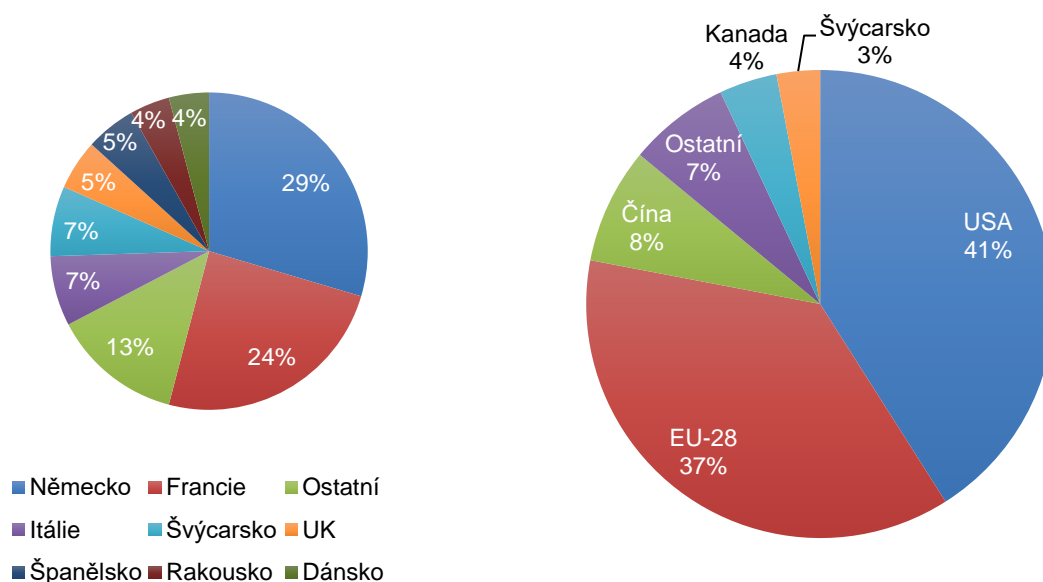
¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2021

3.6 Mezinárodní srovnání

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2020 překonal hranici 120 mld. EUR a vykázal meziroční nárůst zhruba o 13,2 % (106 mld. EUR v roce 2019).¹³ Největší podíl na světovém trhu měly Spojené státy americké (41 %), Evropská unie (37 %) a Čína (8 %). V rámci Evropy má největší trh biopotravin Německo (29 %) a Francie (24 %), viz Obr. 4. Přestože prodej biopotravin roste zdravým tempem, stále zde přetrvává řada výzev. Jednou z nich je zajištění dostupnosti a kvality dat o mezinárodním obchodě. Dostupnost těchto statistik je důležitým krokem k tomu, aby bylo možné porovnat údaje o celosvětové produkci ekologického zemědělství s údaji mezinárodního obchodu, což by mohlo poskytnout informace o potenciálních podvodech. Dopomoci k těmto informacím má nová Evropská statistika dovozu, která ukazuje produkty a hlavní státy zaměřené na import produktů do EU.

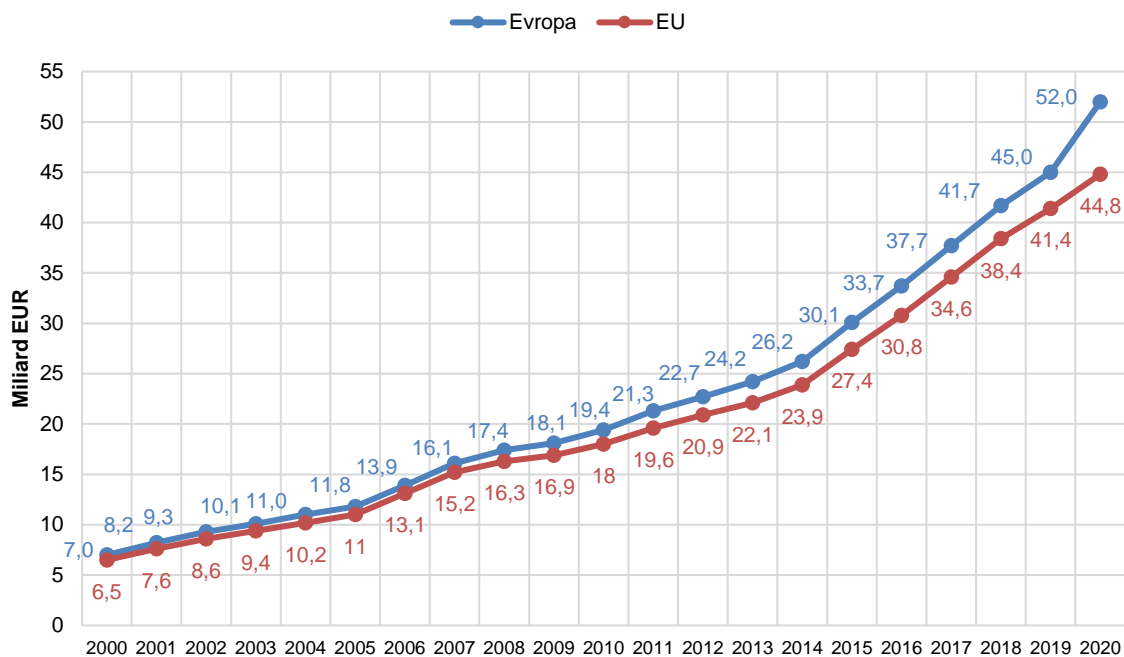

Obr. 4: Rozdělení trhu biopotravin 2020

Zdroj: FiBL-AMI survey 2022

Evropský trh biopotravin vzrostl nejvíce za současnou dekádu, a to přibližně o 15 % a dosáhl tak 52 mld. EUR (44,8 mld. tvoří trh EU). Bohužel ne všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že trh biopotravin je větší, než je uváděno, viz Obr. 5.

¹³ Zdroj: Willer, Helga, Trávníček, Jan, Meier, Claudia, Schlatter, Bernhard, (2022) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2022*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) and IFOAM – Organic International

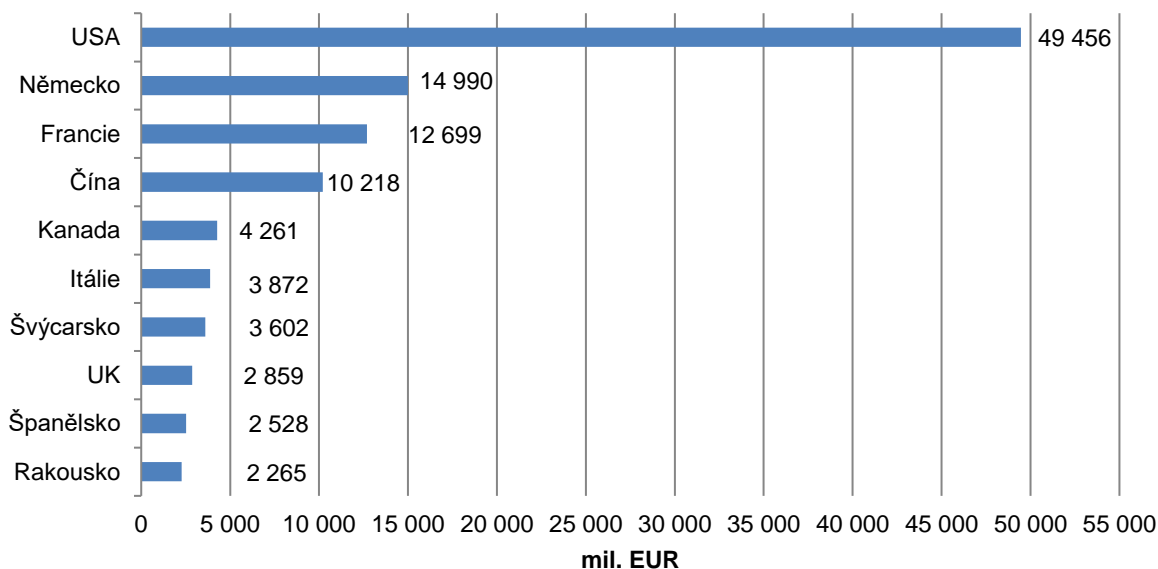

Obr. 5: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2020

Pozn.: Od roku 2020 jsou data za EU sledovaná bez UK (vystoupení UK z EU v lednu 2020).

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2004-2022, a OrganicDatanetwork Surveys 2013-2015

Země s největším trhem biopotravin představovaly Spojené státy americké (49,5 mld. EUR), následované Německem (15 mld. EUR), Francií (12,7 mld. EUR) a Čínou (10,2 mld. EUR), viz Obr. 6.

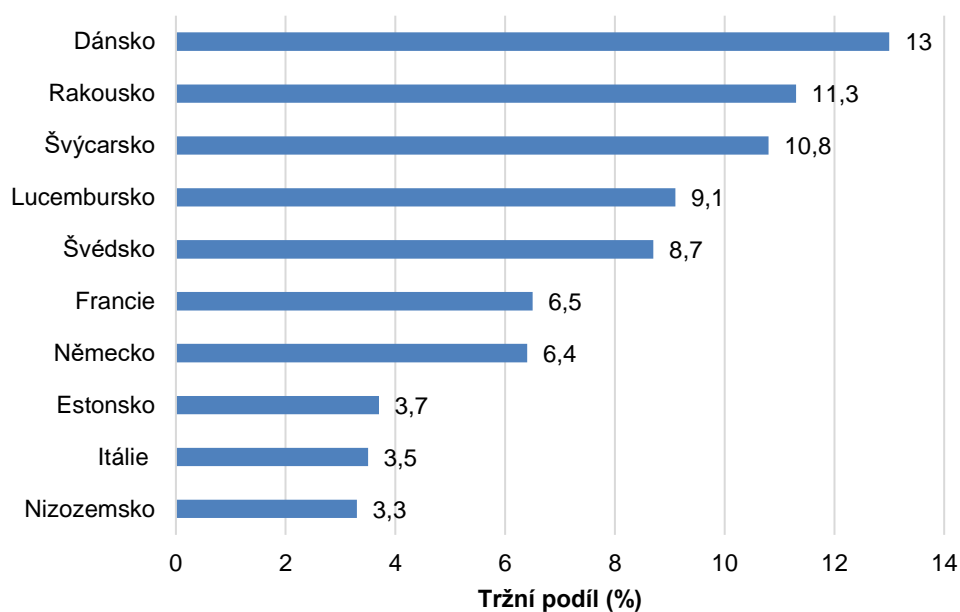
Obr. 6: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2020

Zdroj: FiBL-AMI survey 2022

Stejně jako v minulých letech mělo nejvyšší podíl prodaných biopotravin na celkovém trhu s potravinami Dánsko (13 %). Jednalo se o nejvyšší podíl v rámci Evropy i světa. Dále následovalo Rakousko (11,3 %) a Švýcarsko (10,8 %), viz Obr. 7. Skutečnost, že v mnoha zemích celkový trh s potravinami neroste a v mnoha případech ceny potravin klesají, způsobuje, že podíl biopotravin na celkové spotřebě narůstá ještě rychleji. Pandemie však tento vývoj přerušila a způsobila, že trh s potravinami rostl po tuto dobu rychleji.

U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, zeleninu a mléko. V Dánsku a Francii dosahuje prodej bio vajec přibližně 30% podílu na jejich celkovém prodeji. Více než 10% podíl si drží bio zelenina na celkových prodejkách zeleniny ve Švýcarsku, Rakousku, Dánsku, Švédsku a Německu. Například čerstvá mrkev a dýně v biokvalitě tvoří téměř 30 % trhu v Německu. Podobně bio mléčné výrobky ve Švédsku a Švýcarsku dosahují 10 % i vyšší podíl na celkovém trhu s mléčnými výrobky. V Dánsku dosahuje biomléko až 30% podílu na celkových prodejkách mléka. U vybraných produktů je dosahován i vyšší podíl prodeje v biokvalitě, např. v Dánsku bio banány tvoří 66 % trhu, v Německu bio mléčné náhražky 62 % trhu. Na druhou stranu bio nápoje (s výjimkou vína) a bio maso (zejména drůbeží) mají v mnoha zemích podíl nízký, což je dáno jejich vysokým stupněm zpracování a nízkou cenou na konvenčním trhu. Dalším faktorem může být skutečnost, že spotřebitelé biopotravin mají tendenci jíst malé množství masa, případně žádné.

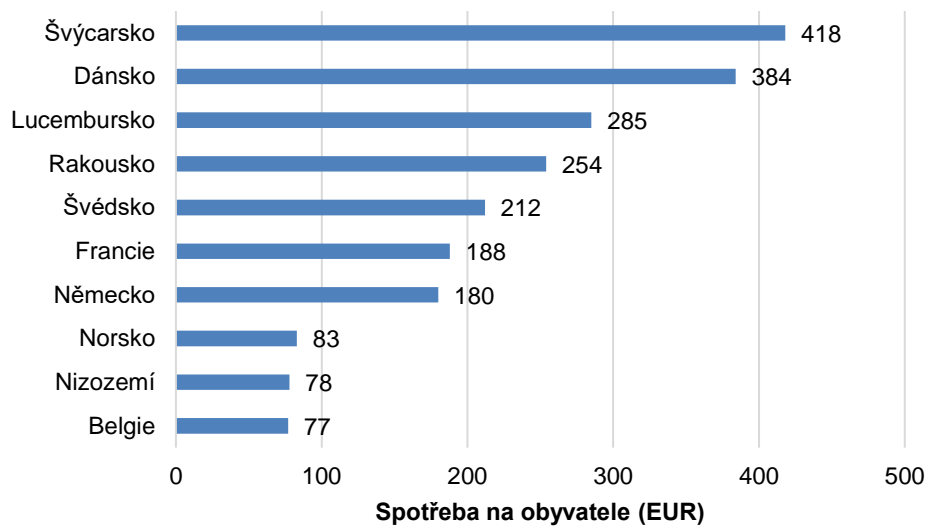
Obr. 7: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2020

Zdroj: FiBL-AMI survey 2022

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2020 ve Švýcarsku (418 EUR) a Dánsku (384 EUR). Švýcarsko je nyní světovou jedničkou, pokud jde o spotřebu biopotravin na osobu, částečně díky tomu, že hodnota švýcarského franku vzrostla. Dále následuje Lucembursko (285 EUR) a Rakousko (254 EUR). Celkem v sedmi zemích překročila roční spotřeba biopotravin 100 EUR na obyvatele, viz Obr. 8. V průměru utratili spotřebitelé v Evropě za biopotraviny 63,3 EUR ročně na jednoho obyvatele, v rámci států EU pak průměrná částka za biopotraviny činila 101,8 EUR na obyvatele. V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů stále nízké. Jsou však patrné signály, že trhy se v současné době rychle rozvíjejí, a to

zejména v pobaltských zemích. Avšak v některých zemích nejsou údaje o maloobchodním prodeji pravidelně aktualizovány. Česká republika a Estonsko jsou jedinými zeměmi s trvalým systémem souhrnné evidence dat o maloobchodním prodeji.

Obr. 8: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2020

Zdroj: FiBL-AMI survey 2022

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2020

Sortiment českých výrobců biopotravin je poměrně široký. Zahrnuje především mléko a mléčné výrobky, pečivo, koření, mouku, těstoviny, dětskou výživu, vejce, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zeleninu, sušené ovoce, víno atd. U některých komodit je ovšem nabídka nedostatečná a nepokrývá poptávku spotřebitelů (např. vejce, ovoce, zelenina, med). Některé biopotraviny nejsou českými výrobci biopotravin produkovány vůbec a dovážejí se ze zahraničí (např. oleje).

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2020 registrováno 865 subjektů, což představovalo meziroční nárůst o 4,7 %. V průběhu roku 2020 bylo nově registrováno 99 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 60 výrobců. Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v letech 2012–2020 uvádí Tab. 9.

Tab. 9: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2020

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet výrobců	448	471	506	542	603 ¹	672	748	826	865
Meziroční změna (%)	6,2	5,1	7,4	7,1	11,3	11,4	11,3	10,4	4,7
Počet ukončených výrobců	43	40	37	40	37	41	45	44	60
Podíl ukončených výrobců (%)	10,2	8,9	7,9	7,9	6,8	6,8	6,7	5,9	7,3
Počet nových výrobců	69	63	72	76	98	110	121	122	99
Podíl nových výrobců (%)	15,4	13,4	14,2	14,0	16,3	16,4	16,2	14,8	11,4

¹: Počet subjektů se liší od údajů uváděných ve zprávě *Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje v roce 2017*. Důvodem je zpřesnění údajů v REP.

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Z celkového počtu výrobců biopotravin v České republice bylo ke konci roku 2020 nejvíce registrováno v hlavním městě Praha, a to 151 výrobců. Na druhém místě se umístil Jihomoravský kraj, kde tento počet v porovnání s předcházejícím sledovaným obdobím klesl na 149 registrovaných výrobců biopotravin. Třetí místo zaujímá kraj Středočeský. Naopak nejméně výrobců biopotravin bylo ke konci roku 2020 registrováno v Karlovarském kraji (viz Tab. 10).

Tab. 10: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2020

Kraj	2017	2018	2019	2020
Hl. město Praha	117	131	140	151
Středočeský kraj	64	75	89	98
Jihočeský kraj	34	45	48	47
Plzeňský kraj	30	30	36	42
Karlovarský kraj	21	22	23	22
Ústecký kraj	20	22	26	28
Liberecký kraj	30	34	35	42
Královhradecký kraj	35	36	39	37
Pardubický kraj	27	28	29	30
Kraj Vysočina	37	39	48	52
Jihomoravský kraj	136	143	157	149
Olomoucký kraj	37	39	45	48
Zlínský kraj	44	54	59	64
Moravskoslezský kraj	40	50	52	55
Celkem	672	748	826	865

Zdroj: REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

Kapitola shrnuje informace o počtech aktivních zpracovatelů (výrobců) biopotravin, celkové kapacitě výroby biopotravin v ČR (tzn. o celkovém obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o distribučních kanálech, které jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin.

Z celkového počtu 865 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2020, jich zhruba 29 % (tj. 254 subjektů; 25 % v roce 2019) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo, a to zejména z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2020, dle údajů poskytnutých výrobcí¹⁴, činil 5 249 mil. Kč, což představuje nárůst o 17,2 % proti obratu 4 478 mil. Kč v roce 2019 (Tab. 11). V tomto údaji jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin.¹⁵ Nově je do celkového obratu zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin,

¹⁴ Jedná se o obrat 484 výrobců biopotravin.

¹⁵ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

a to v objemu 27 mil. Kč. Dále je také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin, tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto dodavatelů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 51 % jejich celkového obratu (tj. 941 mil. Kč). Jinými slovy, obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 4,3 mld. Kč.

Nejčastější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotravinu zůstala stejně jako v letech 2011–2019 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Následovaly kategorie 500 tis. až 1 mil. a do 100 tis. Kč.

Více než dvě třetiny výrobců (69 %) uvedly, že v roce 2020 za biopotravinu utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 3,5 %. Naopak 36 firem s největším obratem za biopotravinu (nad 20 mil. Kč) realizuje více než tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (80 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011–2019. Srovnatelný zůstává také podíl firem s největším obratem, kdy devět největších firem s obratem nad 100 mil. Kč. (E D & F Man Ingredients s. r. o., Country Life, s. r. o., RACIO, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost s. r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., Amylon, a. s., ČEROZFRUCHT, s. r. o., Polabské mlékárny, a. s.) realizovalo 54,2 % celkového obratu. V roce 2019 činil podíl 7 největších výrobců („mix subjektů“) 51,8 %.

Přehled patnácti největších výrobců v roce 2020 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu z předchozích let (Tab. 12). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuti i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

Tab. 11: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotravinu v roce 2020 a porovnání s rokem 2019

Kategorie dle obratu za biopotravinu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2019 (počet)	2020		2019 (tis. Kč)	2020	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	67	70	13,6	2 871	3 108	0,1
<100 tis. až 500 tis.	138	146	28,5	38 727	36 363	0,7
<500 tis. až 1 mil.	62	74	14,4	42 026	51 607	1,0
<1 mil. až 2 mil.	71	62	12,1	99 232	91 354	1,7
<2 mil. až 5 mil.	48	56	10,9	161 012	191 616	3,7
<5 mil. až 10 mil.	38	39	7,6	270 868	270 897	5,2
<10 mil. až 20 mil.	27	30	5,8	367 426	407 476	7,8
<20 mil. až 50 mil.	16	13	2,5	528 751	395 626	7,5
<50 mil. až 75 mil.	8	10	1,9	470 639	609 460	11,6
<75 mil. až 100 mil.	2	4	0,8	176 079	347 300	6,6
nad 100 mil.	7	9	1,8	2 320 061	2 844 050	54,2
Celkem¹⁾	484	513	100,0	4 477 693	5 248 857	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

Tab. 12: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obrátu na českém trhu, 2020

Název společnosti	Hlavní obor výroby
Amylon, a.s.	Mlýnské výrobky, ostatní zpracované biopotraviny
Biopark, s.r.o.	Maso a masné výrobky
Biopekárna Zemanka, s.r.o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
Country Life, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, pekařské výrobky, nápoje, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, oleje a tuky
ČEROZFRUCHT, s.r.o.	Ovoce a zelenina
HOLLANDIA Karlovy Vary, s.r.o.	Mléko a mléčné výrobky
MASO UZENINY POLIČKA, a.s.	Maso
MY FOOD WHOLESALERS, s.r.o.	Ovoce a zelenina, ostatní zpracované biopotraviny, masné výrobky, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, maso
NATU, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina, mlýnské výrobky, nápoje
OLMA, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
PRO-BIO, obchodní společnost s.r.o.	Mlýnské výrobky, ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina, oleje a tuky
RACIO, s.r.o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
Sonnentor, s.r.o.	Čaje a koření
SUNFOOD, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021

Největší počet výrobců (150; což odpovídá 29 %) je zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obrátu, viz Tab. 13. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin od 1 do 10 %. Tyto dvě kategorie představovaly téměř 51 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obrátu výroby v ČR tvoří téměř 34 %. Situace je tedy obdobná jako v roce 2019, kdy tyto kategorie zahrnovaly 50 % výrobců a 29 % podíl na celkovém obrátu.

Největšího podílu na celkovém obrátu výrobců (30 %) dosahují firmy z kategorie podniků 75 až 99 %, následně pak podniky v kategorii 50 až 75 % (21 %) a 1 až 10 % (18 %).

Tab. 13: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2020

Podíl biopotravin na celkovém obratu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2019 (počet)	2020		2019 (tis. Kč)	2020	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	53	59	11,5	73 704	85 302	1,6
< 1 až 10 %	118	110	21,4	895 514	965 892	18,4
< 10 až 30 %	66	68	13,3	339 226	625 116	11,9
< 30 až 50 %	24	27	5,3	428 466	121 669	2,3
< 50 až 75 %	34	41	8,0	508 466	1 078 345	20,5
< 75 až 99 %	63	58	11,3	1 821 737	1 556 891	29,7
< 99 až 100 %	126	150	29,2	410 580	815 643	15,5
Celkem¹⁾	484	513	100,0	4 477 693	5 248 857	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

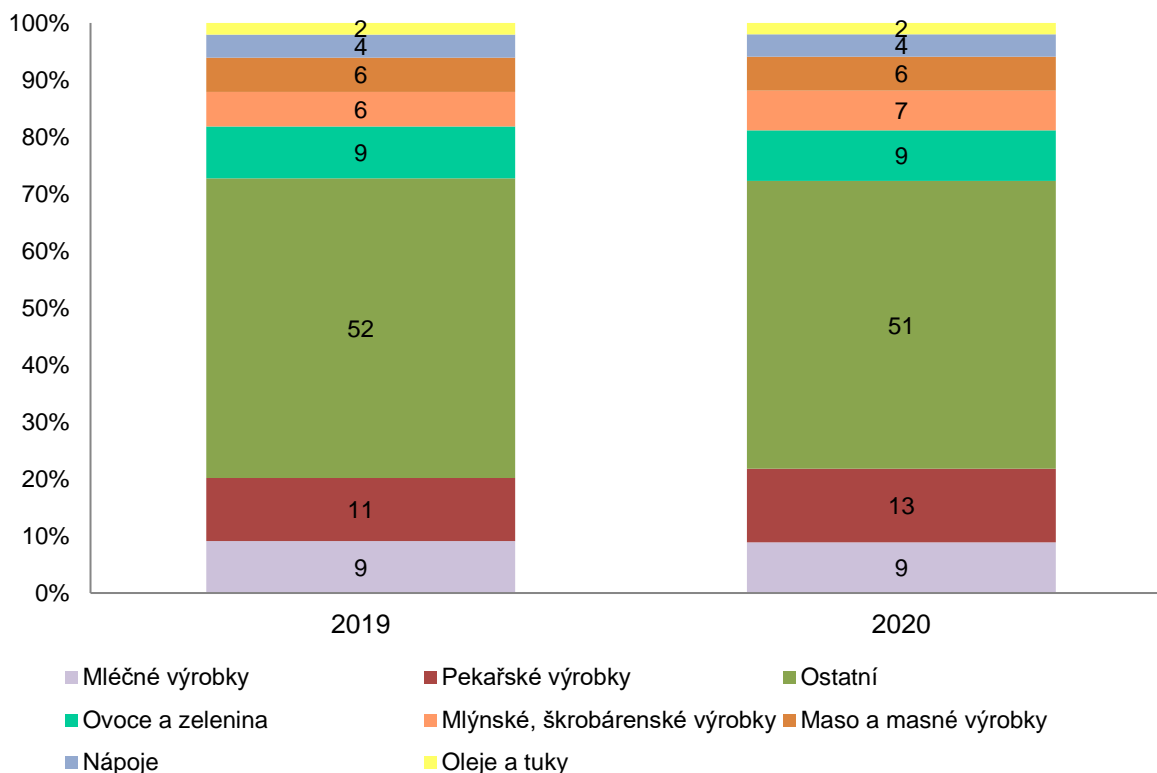
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu¹⁶, kterého dosáhli výrobci v roce 2020, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹⁷ (51 %, a to zejména podkategorie „Cukr“). Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (13 %), „Ovoce a zelenina“ (9 %) a „Mléko a mléčné výrobky“ (9 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 2 657 mil. Kč, 2 283 mil. Kč v roce 2019), následované kategorií „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 655 mil. Kč, 501 mil. Kč v roce 2019), „Ovoce a zelenina“ (cca 460 mil. Kč, cca 399 mil. Kč v roce 2019) a „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 447 mil. Kč, 406 mil. Kč v roce 2019) a. Stejně kategorie dominovaly také v předchozích letech, (viz Obr. 9).

¹⁶ Do celkového obratu není započítán obrat za výrobu bioproduktů a biokomodit.

¹⁷ Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny, Káva a čaj, Koření a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

Obr. 9: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2019 a 2020

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Většina výrobců uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu, tj. 490 z celkového počtu 513 výrobců, 23 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 83 % výrobců (tj. 426 z 513), stejný podíl byl zjištěn také v roce 2019 (viz Tab. 14). V roce 2020 se nejčastěji vyváželo na Slovensko (celkem 89 výrobců – téměř každý šestý aktivní výrobce, z toho 60 výrobců do 10 % svého obratu, 24 výrobců v rozmezí 10–30 % obratu, 2 v rozmezí 30–50 %, 2 výrobci v rozmezí 50–75 % a 1 výrobce celých 100 % svého obratu). Avšak největší objem vyrobených biopotravin směřuje do ostatních zemí EU¹⁸ (téměř 25 %), Německa (11 %), Rakouska (4 %) a Slovenska (4 %). Naopak nejmenší objem se exportoval do zemí mimo EU a Polska.

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2020 ve výši cca 5 249 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 702 mil. Kč, tj. 51,5 %. V roce 2019 se na českém trhu uplatnilo 2 307 mil. Kč, (rovněž 51,5 %). Do zahraničí tedy čeští výrobci vyvezli biopotraviny v hodnotě téměř 2 547 mil. Kč, což představuje zbývajících 48, 5 % celkového obratu výroby (v roce 2019 činil export 2 171 mil. Kč).

¹⁸ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 297 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (593 mil. Kč) a Rakouska (228 mil. Kč).

Z výrobců vyváží do zahraničí zejména společnosti E D & F Man Ingredients s. r. o. (ostatní země EU, Německo, Rakousko, Polsko a země mimo EU), RACIO, s. r. o. (ostatní země EU, Německo, země mimo EU, Slovensko a Rakousko), Lifefood Czech Republic, s. r. o. (ostatní země EU, země mimo EU, Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko), Sonnentor, s. r. o. (Rakousko, Německo, Slovensko, Polsko, ostatní země EU), ExtraVit s.r.o. (Německo), PRO-BIO, obchodní společnost s r. o. (Slovensko, Německo, Rakousko, Polsko, ostatní země EU), ÚSOVSKO FOOD, a. s. (ostatní země EU, Rakousko, Německo a Polsko), FRUJO, a .s. (Německo, ostatní země EU a Slovensko).

Tab. 14: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2020

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2020	2019
ČR	13	9	17	25	57	369	490	2 702 211	51,5	51,5
Slovensko	60	24	2	2	0	1	89	223 752	4,3	4,4
Německo	19	12	4	3	5	7	50	593 362	11,3	17,5
Rakousko	14	3	1	2	1	4	25	227 518	4,3	4,1
Polsko	23	5	2	0	0	0	30	91 841	1,7	1,1
Ostatní EU	15	20	4	7	8	3	57	1 296 685	24,7	18,7
Mimo EU	15	6	1	1	1	0	24	113 488	2,2	2,8
Celkem¹⁾								5 248 857	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky a jednotlivé kategorie.

Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

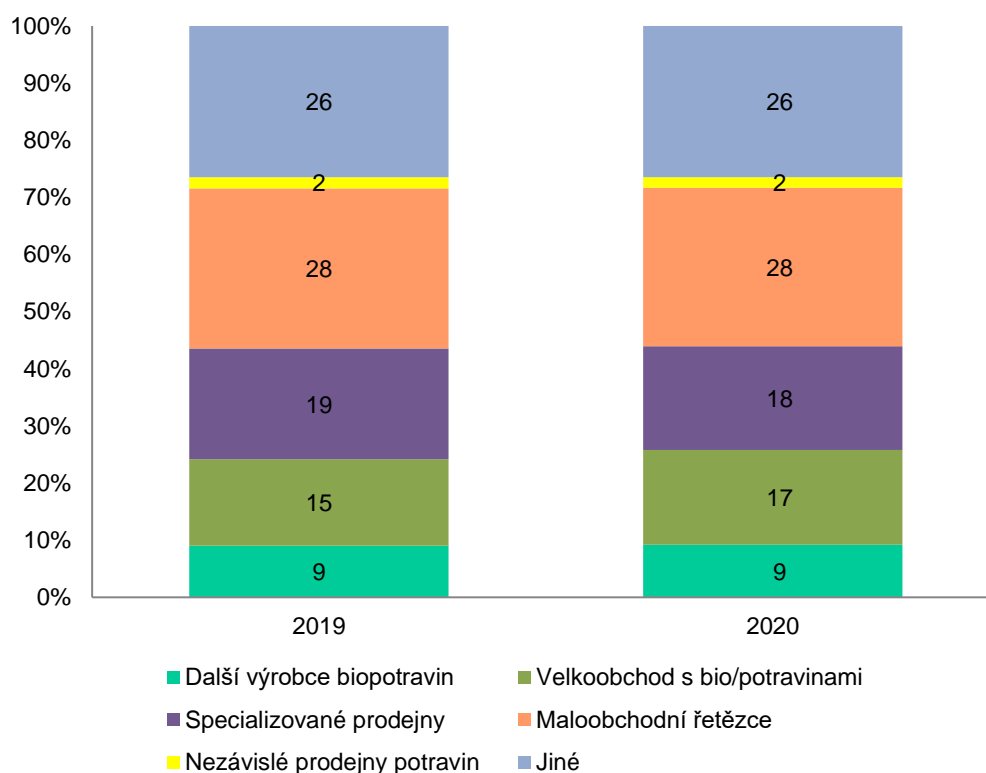
K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupeného konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2020 samotní výrobci, a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (28 %), specializované prodejny¹⁹ (18 %) a velkoobchody (17 %). K dalšímu výrobci biopotravin (např. vyrobené mouky / směsi, med, koření / bylinky, oleje, cukr) směřovalo 9 %²⁰ biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen byla distribuována 2 % potravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (8 %), prodej prostřednictvím e-shopů (13 %), prodej přes překupníka (2 %), lékárny (1 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (2 %), činil 26 %²¹, viz Obr. 10.

¹⁹ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin.

²⁰ Do podílu je zahrnuto také zpracování ve službě, které činilo 0,5 %. Do podílu není zahrnut obrat za prodej základních komodit.

²¹ Z důvodu zaokrouhlování neseď údaj celkem s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobci biopotravin (%), 2019 a 2020

Pozn. Zpracování ve službě je nově součástí kategorie další výrobce biopotravin. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

Z celkového obrátu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 72 % přímo ke konečným spotřebitelům²² (tj. odhadem okolo 2 344 mil. Kč při uvažované 30% obchodní marži²³, nárůst o 276 mil. Kč proti roku 2019). Z tohoto objemu biopotravin míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodu (41 %) a prodejen zdravé výživy (27 %). Prodej prostřednictvím e-shopů činil 14 %. Následoval prodej prostřednictvím přímého prodeje (9 %) a nezávislých prodejen (3 %). Ostatní cesty nebyly tak významné a celkem tvořily cca 6 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány prostřednictvím přímého prodeje (34 %; 18 %) a maloobchodu (25 %; 38 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (37 %) prodávána také přes velkoobchody (20 %), e-shopy (17 %) a další výrobce biopotravin (10 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně do maloobchodních řetězců (54 %), 14 % je uplatňováno prostřednictvím velkoobchodu a 8 % je z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů prodáváno prostřednictvím přímého prodeje. Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím přímého prodeje (21 %), maloobchodu (20 %) a specializovaných prodejen (17 %).

²² Tj. po vyloučení obrátu prodeje směřujícího k dalšímu výrobci biopotravin (včetně zpracování ve službě, překupníkovi, či do velkoobchodu).

²³ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

Jedná se zejména o prodej vína. Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (55 %), specializovaných prodejen (15 %) a velkoobchodu (15 %). Mlýnské a škrobářské výrobky jsou kromě dalších výrobců biopotravin (34 %) uplatňovány i prostřednictvím velkoobchodů (32 %) a specializovaných prodejen (12 %). U olejů dominuje prodej prostřednictvím dalších výrobců biopotravin (27 %) a prostřednictvím specializovaných prodejen (25 %). Specializované prodejny také hrají významnou roli při prodeji ostatních zpracovaných potravin (31 %).

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2020

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování²⁴. Jedná se zejména o dovozce ze třetích zemí, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2020 vzrostl na 1 031 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 2,8 %. V průběhu roku 2020 bylo nově registrováno 131 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 103 distributorů. Nárůst distributorů v letech 2017 a 2018 zapříčinila povinná registrace internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. Vývoj počtu registrovaných distributorů v letech 2012–2020 shrnuje Tab. 15.

Tab. 15: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2012–2020

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet distributorů	263	305	351	409	501	730	938	1 003	1 031
Meziroční změna (%)	30,8	16	15,1	16,5	22,5	45,7	28,5	6,9	2,8
Počet skončených distributorů	21	18	40	24	33	36	65	79	103
Podíl skončených distributorů (%)	10,4	6,8	13,1	6,8	8,1	7,2	8,9	8,4	10,3
Počet nových distributorů	83	60	86	82	125	265	273	144	131
Podíl skončených distributorů (%)	31,6	19,7	24,5	20,0	25,0	36,3	29,1	14,4	12,7

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.), které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci, z nichž některé mají vlastní značku biopotravin (Albert: Nature's promise, Billa: BILLA Naše Bio, Kaufland: K-BIO, Lidl: Bio organic, Tesco: Tesco Organic, Penny Market: My Bio). Biopotraviny lze zakoupit i v některých českých družstevních prodejnách působících pod značkou COOP, v nezávislých prodejních sítích (např. Brněnce) a v prodejnách zdravé výživy a biopotravin. Rozmáhají se farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt, Sklizeno, Dobřej špajz, Česká stodola. Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží, zvláště pak drogistický řetězec DM drogerie s privátními značkami dm Bio a babylove a Rossmann s privátními značkami BabyDream a EnerBio. Rostoucí oblíbenosti se také těší nákup prostřednictvím e-shopů, které mají ve svém sortimentu i biopotraviny (např. Košík, Rohlík, SCUK, Svět bedýnek, Ekofood, Farmbox).

²⁴ Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

5.2 Distribuce biopotravin

Kapitola týkající se distribuce biopotravin přináší informace zejména o počtu aktivních distributorů biopotravin, podílu bioproduktů (biopotravin) z dovozu, celkovém rozsahu distribuce biopotravin v ČR (celkového obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o typech distribučních kanálů využívaných distributory v ČR pro prodej biopotravin.

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2020 biopotraviny za zhruba 1 832 mil. Kč, což činilo 49 % jejich celkového obratu prodeje (v r. 2019 za 1 674 mil. Kč a 52 %, v r. 2018 za 1 323 mil. Kč a 58 %). Z tohoto dovezeného objemu bylo 29 % v hodnotě 528 mil. Kč dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 221 mil. Kč (nárůst oproti 1 074 mil. Kč v roce 2019 a 950 mil. Kč v roce 2018).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2020 biopotraviny za 1 401 mil. Kč²⁵ (tj. 76 % jejich celkového obratu), přičemž 31 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR se dovážely biopotraviny běžné denní spotřeby, zejména ostatní zpracované biopotraviny, které tvořily 63 % celkové hodnoty dovozu. Jednalo se především o hotové pokrmy (včetně dětských výživ), potravinové doplňky, koření, kávu a čaj. Dále pak ovoce a zelenina (22 % celkové hodnoty dovozu) a oleje a tuky (3 %).

Mezi největší importéry²⁶ patřily v roce 2020 E D & F Man Ingredients s.r.o., SOLEX AGRO, s. r. o., HIPP Czech s. r. o., Country Life s. r. o., bio nebio s. r. o., a Green Ways, s.r.o., BAKKER, s.r.o.

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2020 ve velkoobchodních cenách 3 741 mil. Kč (cca 3 225 mil. Kč v roce 2019). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů²⁷ (cca 941 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotraviny) zůstala, stejně jako v minulých letech, nejrozšířenější kategorie podniků od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhém místě byla kategorie od 2 do 5 mil. Kč a společně zahrnovaly více než 42 % všech distributorů. Následovaly kategorie do 100 tis. Kč a od 500 tis. do 1 mil. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 1 až 2 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u 78 % distributorů obrat za biopotraviny nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhých 8 firem realizovalo téměř 46 % z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2019 to bylo 8 firem v této kategorii s 51% podílem), viz Tab. 16.

²⁵ Nárůst dovozu v kategorii MIX subjektů je ovlivněn zahrnutím společnosti E D & F Man Ingredients s.r.o.

²⁶ Mezi importéry jsou zařazeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

²⁷ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Tab. 16: Struktura distributorů dle velikosti obrátu za biopotravinu, 2019 a 2020

Kategorie dle obrátu za biopotravinu	Distributoři biopotravin			Obrát za prodej biopotravin		
	2019 (počet)	2020		2019 (tis. Kč)	2020	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	73	68	13,5	2 616	2 961	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	119	134	26,6	32 117	36 639	1,0
< 500 tis. až 1 mil.	56	60	11,9	38 044	40 849	1,1
< 1 mil. až 2 mil.	58	52	10,3	82 858	66 806	1,8
< 2 mil. až 5 mil.	54	79	15,7	160 294	245 916	6,6
< 5 mil. až 10 mil.	53	46	9,1	359 988	341 943	9,1
< 10 mil. až 20 mil.	32	37	7,4	416 451	487 303	13,0
< 20 mil. až 50 mil.	9	12	2,4	263 458	350 836	9,4
< 50 mil. až 75 mil.	1	6	1,2	64 095	344 316	9,2
< 75 mil. až 100 mil.	2	1	0,2	173 211	95 000	2,5
nad 100 mil.	8	8	1,6	1 632 083	1 728 085	46,2
Celkem¹⁾	465	503	100,0	3 225 216	3 740 655	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obrátu (14 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotravinu pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce. Téměř 58 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obrátu. Subjekty, které nabízejí biopotravinu jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, uvedly v roce 2020 na trh téměř 44 % distribuovaných biopotravin, viz Tab. 17.

Tab. 17: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotravinu na celkovém obratu, 2020

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obratu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2019 (počet)	2020		2019 (tis. Kč)	2020	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	111	109	21,7	270 660	332 714	8,9
< 1 až 10 %	164	180	35,8	1 154 152	1 309 392	35,0
< 10 až 30 %	90	96	19,1	342 151	546 552	14,6
< 30 až 50 %	23	25	5,0	62 787	111 505	3,0
< 50 až 75 %	21	25	5,0	642 854	623 086	16,7
< 75 až 99 %	26	28	5,6	333 165	282 081	7,5
< 99 až 100 %	30	40	8,0	419 447	535 326	14,3
Celkem¹⁾	465	503	100,0	3 225 216	3 740 655	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

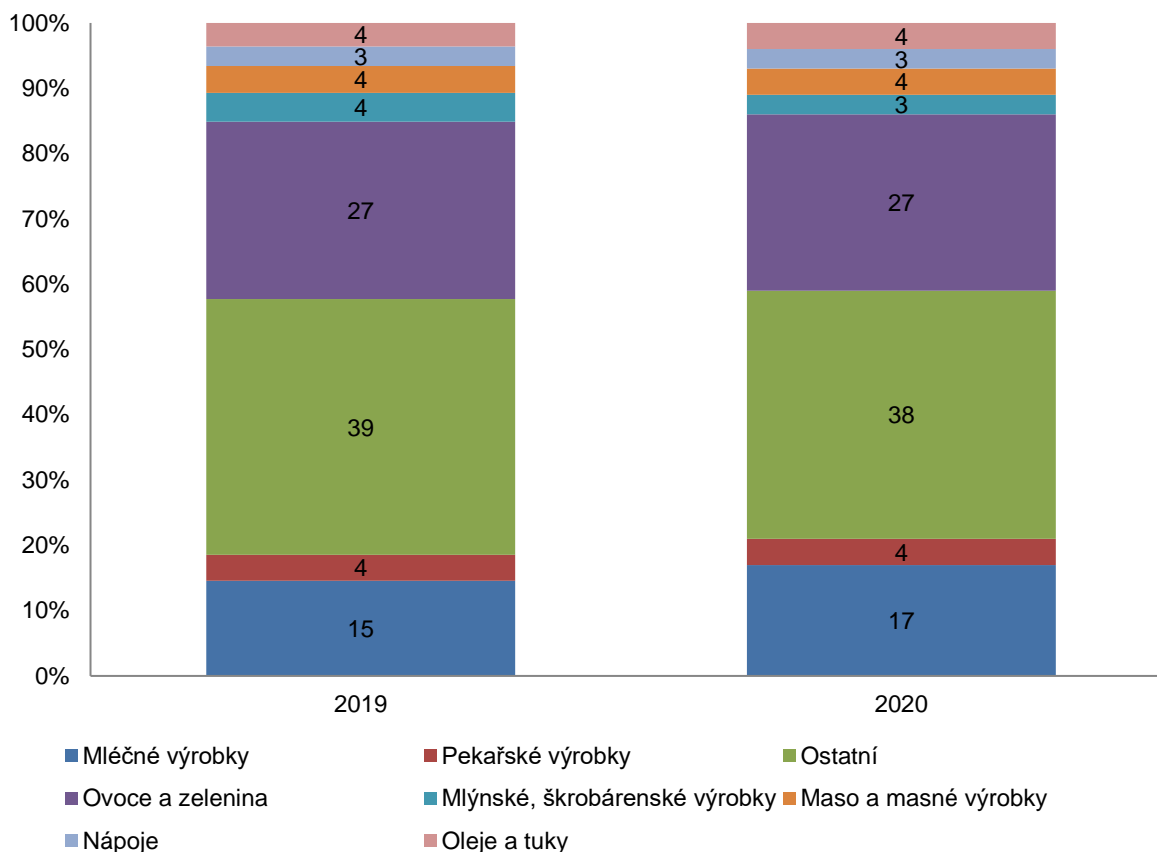
K největším distributorům z pohledu obratu za prodej biopotravin patřila v roce 2020 společnost VELKÁ PECKA, s. r. o., následovaná společnostmi SOLEX AGRO, s. r. o., Hipp Czech s. r. o., bio nebio s. r. o., Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO a Green Ways, s. r. o. Pokud je uvažován prodej pouze na českém trhu (bez obratu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2020 patřily všechny výše uvedené společnosti.

Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnost Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s. r. o., jejichž obrat je však již zahrnut v obratu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců, příp. společnost dm drogerie markt s. r. o., které zásobují své prodejny. Obrat těchto společností je již zahrnut v obratu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce

Kromě informace o celkovém obratu za biopotravinu byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií na zobchodovaném obratu.²⁸ Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu, kterého dosáhli distributoři v roce 2020, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (38 %, a to zejména podkategorie hotové pokrmy (včetně dětských výživ), která tvořila 31% podíl). Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (27 %) a „Mléko a mléčné výrobky (17 %). Stejně kategorie dominovaly také v roce 2019, viz Obr. 11.

²⁸ Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1. Do celkového obratu tak není v tomto případě započítán obrat distribuci bioproduktů a biokomodit.

Obr. 11: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2019 a 2020

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem distribuce dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 1 269 mil. Kč; 1 131 mil. Kč v roce 2019), „Ovoce a zelenina“ (cca 895 mil. Kč; 785 mil. Kč v roce 2019) a „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 549 mil. Kč; 422 mil. Kč v roce 2019).

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu tj. 469 z celkových 503 distributorů, 34 zbývajících prodává biopotraviny výhradě mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 82 % distributorů (tj. 411 z 503). Na českém trhu skončilo 76,5 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 2 861 mil. Kč (v roce 2019 šlo o hodnotu 2 397 mil. Kč a 74,3 %), viz Tab. 18.

Ze zjištěných údajů vyplývá, že došlo ke zvýšení objemu exportu také v absolutním vyjádření. Zatímco v roce 2019 bylo distributory exportováno zboží za cca 828 mil. Kč, v roce 2020 činila hodnota exportu cca 879 mil. Kč.²⁹ Největší objem biopotravin byl v roce 2020 exportován do Německa, kam mířilo 39 % obratu exportu představující cca 345 mil. Kč, následovalo Slovensko (34 % a 301 mil. Kč) a Rakousko (11 % a 98 mil. Kč).

²⁹ Nárůst exportu je do značné míry ovlivněn zahrnutím obratu za distribuci všech základních bioproduktů a biokomodit, které mají distributoři na svém certifikátu a které převážně končí na zahraničních trzích.

Tab. 18: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2020

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2020	2019
ČR	11	10	9	28	80	331	469	2 861 233	76,5	74,3
Slovensko	54	35	8	2	6	0	105	301 037	8,0	7,0
Německo	9	10	6	7	3	10	45	344 604	9,2	10,0
Rakousko	8	4	5	0	2	8	27	97 738	2,6	2,6
Polsko	12	5	2	0	1	2	22	55 208	1,5	3,0
Ostatní EU	20	7	5	3	1	4	40	73 376	2,0	2,9
Mimo EU	4	1	1	2	1	0	9	7 460	0,2	0,2
Celkem¹⁾								3 740 655	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

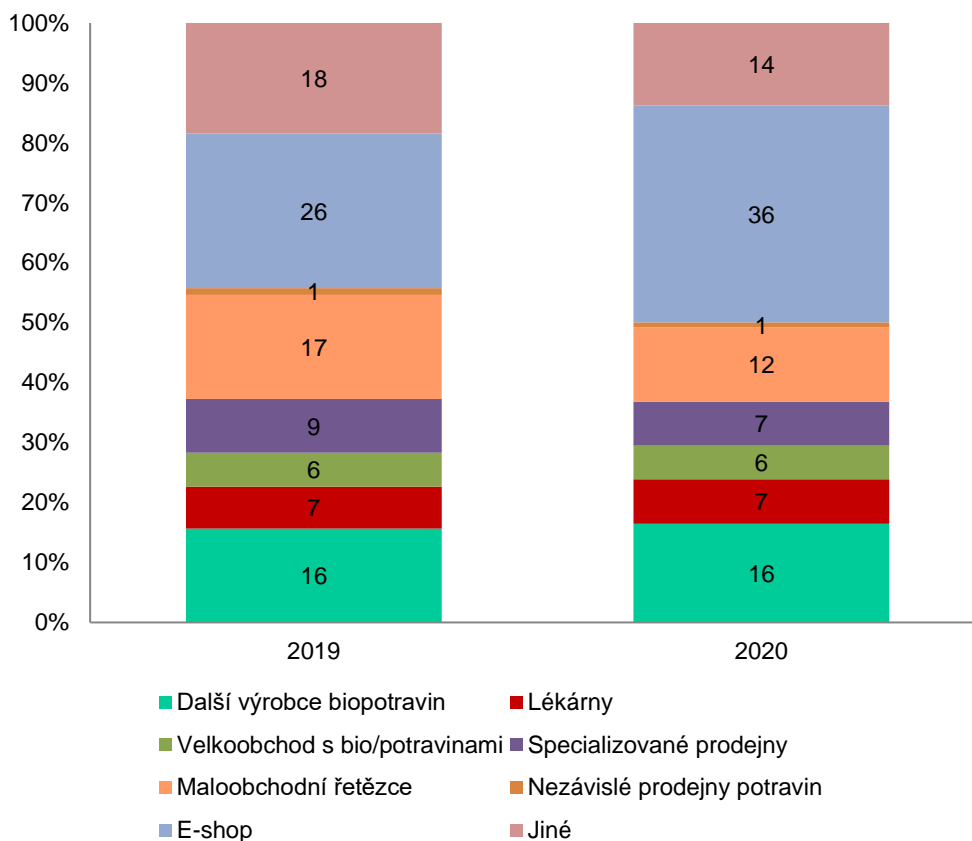
Stejně jako u výrobců byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obratu distributorů ve výši 2 744 mil. Kč³⁰ mířilo ke konečným spotřebitelům cca 78 % distribuce (2 129 mil. Kč), což při uvažované 30% obchodní marži³¹, představuje cca 2 424 mil. Kč (tj. nárůst o 15 % proti 2 116 mil. Kč v roce 2019).

Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (36 %), další výrobce potravin (16 %), maloobchodní řetězce (12 %), specializované prodejny (7 %), lékárny (7 %) a velkoobchody (6 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (0,3 %), drogerii (4 %), přímý prodej (6 %), prodej přes gastronomická zařízení (4 %), činil 14 %³², viz Obr. 12.

³⁰ Do obratu není zahrnut obrat za distribuci základních komodit.

³¹ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

³² Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

Obr. 12: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin (%), 2019 a 2020

Pozn.: Prodej prostřednictvím e-shopů, který byl v minulosti graficky znázorňován v rámci ostatních distribučních cest, je nyní uveden odděleně. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020 a 2021

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso je nejvíce prodáváno prostřednictvím e-shopů (81 %) a přímého prodeje (8 %). Masné výrobky jsou také prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (66 %) a specializovaných prodejen (14 %). Ovoce a zelenina je kromě e-shopů (29 %) prodávána také přes řetězce (24 %), dalšího výrobce potravin (23 %) a gastronomická zařízení³³ (7 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně dalším výrobcům biopotravin (45 %)³⁴ a e-shopů (25 %). Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím velkoobchodu (21 %) a e-shopů (21 %). Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (42 %), specializovaných prodejen (15 %) a velkoobchodu (14 %). Potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny byly uplatňovány především prostřednictvím e-shopu (42 %), maloobchodu (13 %), specializovaných prodejen (10 %), lékáren (9 %) a drogerií (8 %). Mlýnské a škrobárenské výrobky jsou prodávány zejména přes e-shop (44 %) a prostřednictvím přímého prodeje (12 %). U olejů dominuje také prodej přes e-shop (22 %), dále lékárny (21 %) a prodej prostřednictvím dalších výrobců biopotravin (20 %).

³³ Do gastronomie je zahrnuto také školní stravování.

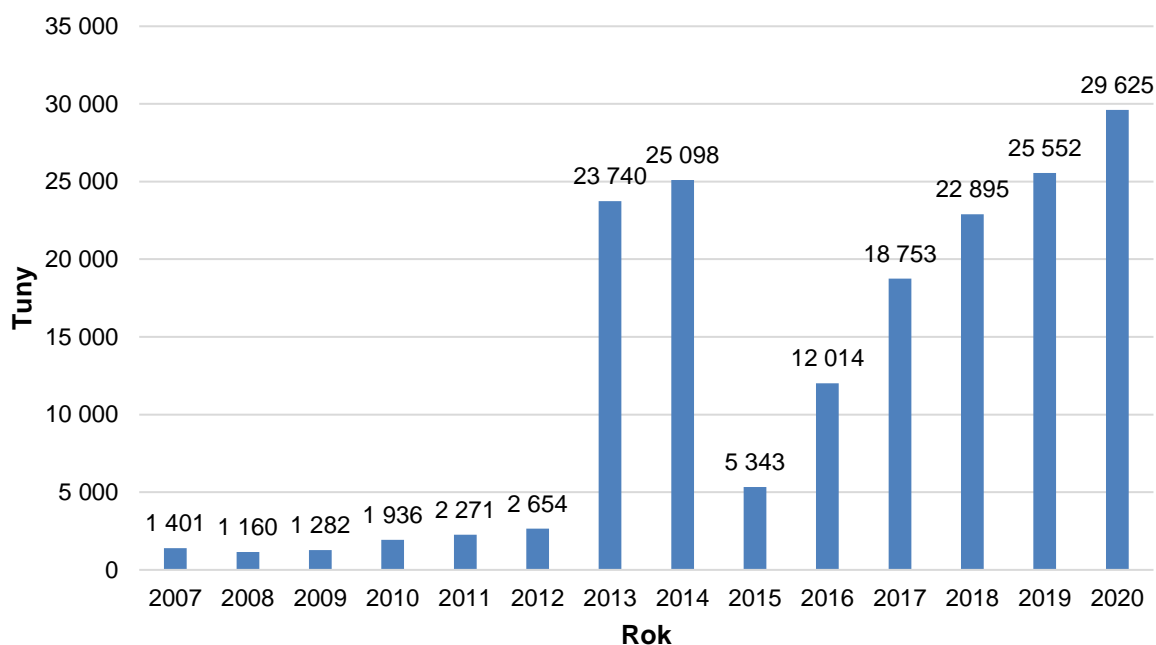
³⁴ Jedná se zejména o prodej mléka do mlékáren.

6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení uvádí specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních organizací, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Každý dovoz bioproduktů ze třetích zemí musí být předem nahlášen příslušné kontrolní organizaci a každý dovozce podléhá kontrolním opatřením – povinnost registrace v systému ekologického zemědělství (zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství). V rámci celních řízení je nutné produkty označené odkazy na ekologický způsob produkce deklarovat v celním prohlášení jako produkty „BIO“ / „EKO“ a doložit potvrzení o kontrole (COI) vygenerované v systému TRACES NT a certifikát produktu, aby mohly být následně jako ekologické produkty uvedeny do volného oběhu.

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2007 až 2020. Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin dle třídění CPA a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy. Na Obr. 13 je zobrazen objem dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí. V roce 2020 se dovezlo cca 29 625 tun biopotravin, což je v porovnání s rokem 2019 nárůst o 15,9 %. Nejvíce biopotravin bylo dovezeno z Indie (6 453 tun), Argentiny (6 114 tun), Ukrajiny (4 208 tun) a Kazachstánu (3 588 tun).

Obr. 13: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2020

Zdroj: 2007 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2021

Mezi třetí země, odkud jsou biopotraviny každoročně dováženy, patří Čína, Ekvádor, Filipíny, Indie, Japonsko, Kanada, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Turecko, Ukrajina a USA. Z některých států byly v minulých letech uskutečněny pouze jednorázové dovozy: Irán (2013), Kambodža (2016). V roce 2019 byly uskutečněny jednorázové dovozy z Beninu, Dominikánské republiky, Etiopie, Hondurasu, Iráku, Laoské lidově demokratické republiky, Mosambiku, Panamy, Republiky Severní Makedonie, Rwandy a Tuniska. V následující tabulce (Tab. 19) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. V tabulce 20 jsou následně specifikovány typické biopotraviny dovezené z vybraných 25 států s největším dovozem v roce 2020.

Tab. 19: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2013-2020 (tuny)

Země	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Albánie	80,4	0,0	22,5	0,0	0,0	0,0	9,9	11,5	124,3
Alžírsko	0,0	0,0	0,0	6,2	0,0	0,0	38,3	20,7	65,2
Argentina	0,0	10,0	0,0	668,0	9 080,0	2 084,6	4 720,7	6 114,0	22 677,3
Austrálie	0,1	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	1,1
Ázerbájdžán	0,0	19,1	17,7	0,0	8,5	40,5	38,8	4,7	129,3
Bělorusko	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,5	40,5	141,0
Benin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	3,7
Bolívie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	4,5	0,0	4,7
Bosna a Hercegovina	0,0	2,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	7,4
Brazílie	0,0	0,0	1,2	48,0	0,0	0,2	79,3	36,6	165,3
Čína	72,7	253,4	345,5	484,5	313,7	365,5	239,6	405,8	2 480,6
Dominikánská republika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	194,8	0,0	194,8
Egypt	22,0	58,1	36,4	1,9	19,3	0,0	10,5	51,8	199,9
Ekvádor	0,7	2,8	4,4	6,3	46,0	15,8	254,7	37,8	368,5
Etiopie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	6,0
Filipíny	66,0	12 540,7	18,5	278,1	110,3	151,0	121,2	501,1	13 786,9
Ghana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
Gruzie	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,4	1,0	2,4
Honduras	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	2,8
Chile	0,0	0,1	0,7	0,0	0,6	0,6	1,3	0,0	3,2
Chorvatsko ¹⁾	202,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	202,9
Indie	110,1	283,5	109,9	957,6	312,4	7 608,8	7 595,0	6 453,4	23 430,6
Indonésie	8,2	720,6	24,1	41,9	0,0	18,7	32,4	53,9	899,8
Irák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	5,0
Irán	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
Izrael	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,7	6,7	28,4
Japonsko	20,2	33,1	157,8	28,0	517,6	19,1	12,3	12,1	800,4
Jihoafrická republika	6,6	6,0	4,8	7,6	5,0	3,5	3,5	4,5	41,4
Kanada	81,1	53,7	66,9	96,5	68,3	167,4	235,1	165,9	934,8
Kambodža	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Kazachstán	0,0	0,0	0,0	0,0	924,0	1 999,9	2 755,5	3 587,7	9 267,1
Kolumbie	0,0	0,3	2,2	365,7	460,6	1 236,7	1 905,9	2 705,7	6 677,0
Korejská republika	0,0	0,0	0,0	17,5	1,4	22,4	11,2	1,2	12,4
Kosovo	0,0	10,9	51,3	103,1	0,0	159,2	139,9	0,0	464,5

Země	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Kuba	0,0	0,0	0,0	1 628,0	6 160,0	4 268,5	440,0	0,0	12 496,5
Laoská lidově demokratická republika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	744,0	0,0	744,0
Madagaskar	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9
Maroko	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	1,7	26,3	4,9	33,2
Mexiko	40,0	1,0	11,7	0,8	1,0	70,7	222,4	59,4	407,0
Moldávie	19 275,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	38,5	1 248,3	20 621,9
Mosambik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	160,0	0,0	160,0
Nepál	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,4	0,9
Nový Zéland	3,2	1,8	0,3	1,4	44,0	3,8	4,1	4,2	62,8
Pákistán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	137,2	140,2
Panama	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	25,0
Paraguay	0,0	19,9	20,0	20,0	21,5	40,0	40,6	20,5	182,5
Peru	14,7	65,6	35,9	792,4	35,8	16,4	263,3	9,6	1 233,8
Republika Severní Makedonie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Ruská federace	0,0	0,0	0,3	52,4	283,4	389,2	1 022,9	2 103,0	3 851,2
Rwanda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Salvador	0,8	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7
Spojené Arabské Emiráty	0,0	0,1	0,0	0,0	14,9	0,0	15,0	12,0	42,0
Srbsko	0,0	0,0	0,0	20,0	75,2	60,1	63,9	89,3	308,5
Srí Lanka	0,0	556,8	210,0	109,2	56,8	117,3	203,3	435,0	1 688,4
Švýcarsko	4,7	2,1	1,2	1,0	0,7	1,3	0,0	0,0	10,9
Thajsko	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,0	22,2	448,3
Tchaj-wan	0,2	0,1	0,0	1,0	0,0	0,7	1,8	66,0	69,8
Tunisko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	2,6
Turecko	270,4	130,0	227,5	220,9	55,9	246,4	202,7	788,0	2 141,7
Uganda	0,0	0,0	4,3	58,1	24,2	41,9	19,2	0,5	148,2
Ukrajina	3 415,1	9 902,5	3 953,7	4 413,4	110,6	3 587,3	3 386,9	4 208,0	32 977,7
USA	0,1	2,2	8,9	1 558,4	1,1	17,8	75,4	110,1	1 773,9
Vietnam	0,0	0,0	0,0	17,3	0,0	77,4	80,1	89,6	264,5
Celkem²⁾	23 739,9	25 098,0	5 343,1	12 014,4	18 753,3	22 895,3	25 552,3	29 624,9	163 026,1
Celkem zemí	24	30	28	37	30	36	56	40	X

Zdroj: 2013 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2021

¹⁾ V důsledku vstupu Chorvatska do EU (1. července 2013) nebyl v roce 2014 dále sledován dovoz biopotravin z této země.

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

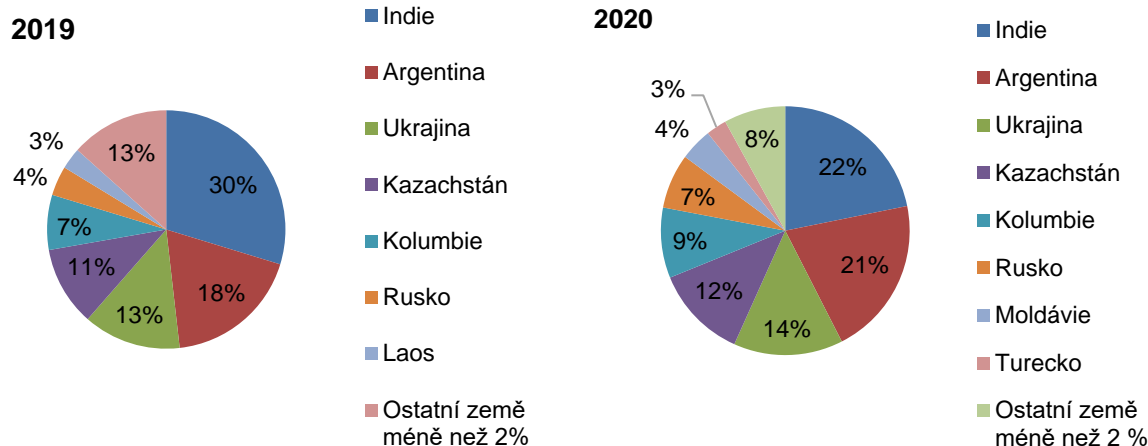
Tab. 20: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2020

Vybrané země	Typické biopotraviny
Alžírsko	datle, datlová pasta
Argentina	třtinový cukr, popcorn
Bělorusko	Borůvky
Brazílie	instantní káva, guarana, acai, yerba čaj
Čína	čaj, potravinové doplňky, luštěniny, góji, jáhly, čirok, sója, dýňové semínko, lněné semínko
Egypt	prášek z červené řepy, fenykl, květ ibišku, květ měsíčku, máta pepná, tymián
Ekvádor	kakaové boby, čokoláda, kakao, kakaové máslo, kakaová pasta
Filipíny	kokosový olej, kokosový krém, kakaový prášek
Indie	třtinový cukr, potravinové doplňky, čaj, kokosový olej
Indonésie	kokosový cukr, kešu ořechy
Kanada	javorový sirup, chmelové pelety, rýžový protein
Kazachstán	čočka (zelená a černá), lněná a slunečnicová semínka
Kolumbie	cukr, čaj
Mexiko	agávní sirup
Moldávie	vlašské ořechy, slunečnicová semínka
Pákistán	rýže, datle, datlová pasta, sezamová semínka
Rusko	rakytníkový olej, lněné semínko, semena řepky, slunečnice, jáhly
Srbsko	mražené drobné ovoce, slunečnicový olej, jablečný a malinový ocet
Srí Lanka	kokosový olej, kokosové mléko, kokosový sirup, kokosová mouka, čaj
Thajsko	kokosové mléko, kokosová voda, rýže, kokosový cukr
Tchaj-wan	chlrella, černý čaj
Turecko	bulgur, sušené meruňky, cizrna, čočka (červená, hnědá), mražené ovoce, lísková jádra
Ukrajina	mražené, sušené a čerstvé ovoce, březové vody, luštěniny, vlašské ořechy, rajčatová pasta
USA	alkohol, potravinové doplňky, čaj
Vietnam	kokosové mléko, kokosová voda, kokosový olej, rýže

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI

Jak je uvedeno v Tab. 19, byly v roce 2020 dovezeny biopotraviny ze 40 států. V následujícím grafu (Obr. 14) je zobrazena teritoriální struktura dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2019 a 2020.

V roce 2020 bylo nejvíce biopotravin dovezeno z Indie (6 453 tun), což představovalo 22 % z celkového dovozu biopotravin. Jednalo se především o dovoz potravinových doplňků, čaje a kokosového oleje. Mezi další významné dovozce patřila Argentina (6 114 tun; 21 %), Ukrajina (4 208 tun; 14 %), Kazachstán (3 588 tun; 12 %), Kolumbie (2 706 tun; 9 %), Rusko (2 103 tun; 7 %), Moldávie (1 248 tun; 4 %), Turecko (788 tun; 3 %). Zbývajících 32 zemí, které vykazovaly nižší než 2% podíl na dovozu, zaujímaly v rámci společné kategorie 8% podíl.

Obr. 14: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2019 a 2020

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020 a 2021

Importované biopotraviny rozdělené na základě klasifikace výrobků (CPA) pro roky 2010–2018 jsou uvedeny v tabulce 21. Pro rok 2019 a 2020 byly biopotraviny nově rozděleny dle systému TRACES NT, viz tab. 22.

V roce 2020 došlo celkově k nárůstu importu biopotravin ze třetích zemí o 4 075 tun. Největší objem dovozů byl stejně jako v roce 2019 uskutečněn v kategorii „Cukry a cukrovinky“, který činil 15 232 tun. Dovozy v rámci této kategorie tvořily více jak polovinu všech importu do ČR, a to konkrétně 51 %. Nejvíce třtinového cukru se dovezlo z Indie (6 245 tun) a Argentiny (6 012 tun).

Druhý největší objem dovozu s podílem 23 % byl uskutečněn v kategorii „Olejnata semena a olejnata plody“, kterých se dovezlo 6 689 tun a v pořadí třetí největší objem dovozu (15 %) byl zaznamenán u kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ s objemem 4 366 tun. Obě tyto kategorie tvořily dohromady více než 37 % všech dovozů ze třetích zemí. V rámci kategorie „Olejnata semena a olejnata plody“ se nejvíce dovezlo lněného semínka v množství 2 783 tun z Kazachstánu a 629 tun z Ruské federace. V rámci další kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ bylo do ČR nejvíce dováženo ovoce a ořechy z Ukrajiny v množství 3 754 tun. Jednalo se především o zmražené bobulovité ovoce.

Kategorii se čtvrtým nejvyšším podílem (5 %) představovala „Zelenina (nezpracovaná)“ (497 tun). V rámci této kategorie jsou dle systému TRACES NT zařazovány i luštěniny. Dovoz tak zahrnoval zejména dovoz cizrny a čočky z Turecka.

Zbylé kategorie dovezených bioproduktů byly, co se týká celkového podílu objemu, menší než 2 %.

Tab. 21: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny)

Kategorie	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	1 199,6	1 477,7	2 014,8	11 096,7	10 101,0	4 078,5	3 629,6	501,8	4 165,9	18,2
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	198,5	434,6	146,4	244,2	1,1
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrobářenské výrobky	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	148,1	24,2	507,2	0,8	0,0
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	55,2	97,2	143,0	4,7	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní potravinářské výrobky	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	262,0	6 332,5	16 104,7	15 235,9	66,5
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	459,3	494,0	380,4	12 331,7	432,1	653,2	1 593,5	1 481,2	3 237,2	14,1
Nápoje	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	11,9	11,3	0,0
Celkem ²⁾	1 953	2 378	2 815	23 740	25 097	5 343	12 014	18 753	22 895	100,0

¹⁾ Ve sledovaném období se neuskutečnil žádný dovoz v kategoriích CPA „Zpracování a konzervování masa výroba masných výrobků“, Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši a „Výroba mléčných výrobků a zmrzliny“

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: 2012 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION, s. r. o.) zpracoval: ÚZEI 2019

Tab. 22: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019 a 2020 (tuny)

Kategorie dle TRACES NT ¹⁾	2019	2020	2020 (%)
Cukry a cukrovinky	15 634,6	15 232,2	51,4
Éterické oleje a rezinoidy	0,0	0,2	0,0
Kakaové boby a produkty z nich	97,4	28,0	0,1
Káva, čaj, mate a koření	56,6	45,8	0,2
Med	24,7	0,0	0,0
Mléko	0,0	0,2	0,0
Nápoje, lihoviny a ocet	116,7	117,7	0,4
Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu	1 052,6	535,5	1,8
Olejnata semena a olejnata plody	3 785,4	6 688,7	22,6
Ostatní	0,0	9,2	0,0
Ovoce a ořechy (nezpracované)	3 671,0	4 366,1	14,7
Potravinové doplňky	154,3	368,2	1,2
Šelak, gumy, pryskyřice	3,0	3,6	0,0
Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu	20,0	2,8	0,0
Zelenina (nezpracovaná)	230,1	1 326,8	4,5
Zpracované a konzervované produkty z ovoce, ořechů a zeleniny	531,1	497,3	1,7
Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	174,8	402,7	1,4
Celkem ²⁾	25 552,3	29 624,9	100,0

¹⁾ Od roku 2019 je rozdělení bioproduktů z dovozu tříděno dle kategorií v systému TRACES NT

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020 a 2021

Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými na MZe k 31. 12. 2020 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po stagnaci trhu s biopotravinami v roce 2009 a 2010, došlo v roce 2020 již 10. rokem k růstu trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 5,99 mld. Kč a vzrostla meziročně o 14 %. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,77 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 562 Kč na obyvatele. V Evropě došlo k meziročnímu nárůstu prodeje biopotravin o 15 %.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrát v maloobchodě 4 100 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrát meziročně poklesl na 194 mil. Kč, obrát přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 366 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 328 mil. Kč. Po přičtení exportu ve výši cca 3,43 mld. Kč pak celkový obrát realizovaný českými subjekty činil v roce 2020 přibližně 9,41 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (32 %, tj. 1,9 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím e-shopů (22 %, tj. 1,3 mld. Kč), prodejen zdravé výživy a biopotravin (15 % tj. 893 mil. Kč) a drogerií (15 %, 888 mil. Kč). Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty³⁵, tvořil podíl biopotravin z dovozu 58 %.

Nekomerční propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací díky pravidelné podpoře ze strany Ministerstva zemědělství a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů. Mezi nejvýznamnější osvětové a informační aktivity na podporu biopotravin a EZ pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří: soutěž „Česká biopotravina roku“ a ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, ocenění „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekofarmáře a dále prezentace na veletrzích a výstavách s oficiální účastí MZe (Biofach aj.). Měnit přístup veřejnosti k biopotravinám a ekologickému zemědělství se snaží dlouhodobě PRO-BIO LIGA. Pod novou značkou Lovíme.bio seznamuje veřejnost s principy EZ, zpřístupňuje kalendář bio akcí, provozuje mapu bioproducentů s přímým prodejem biopotravin, pořádá exkurze na ekofarmy, realizuje semináře a kurzy vaření z biopotravin, organizuje výroční pražský Biojarmark aj. Současně jsou MZe podporovány také výzkumné projekty – v roce 2020 bylo na výzkumné projekty se zaměřením na ekologické zemědělství poskytnuto 23,1 mil. Kč. K rozvoji ekologického zemědělství a výroby biopotravin přispěla v roce 2020 i pokračující podpora státu ve formě dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodové zvýhodnění pro výrobce biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020. MZe také každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.

Na závěr připojujeme poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří byli ochotni sdělit údaje či vyplnit dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěly k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

³⁵ Viz pozn. p. č. 1, s. 8.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 23: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nededilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ – <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa>

Tab. 24: Hlavní kategorie biopotravin využitých v dotazníkovém šetření

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá/balená zelenina</i>
	<i>čerstvé/balené ovoce</i>
	<i>brambory (čerstvé i zpracované)</i>
	<i>zpracovaná/konzervovaná zelenina (bez brambor)</i>
	<i>zpracované/konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobárenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobárenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>potravinové doplňky (zelený ječmen, řasy, protein ...)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pívo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
10	Zemědělské komodity
	<i>obiloviny</i>
	<i>luskoviny</i>
	<i>olejniny</i>
	<i>živá zvířata – skot</i>
	<i>živá zvířata - ostatní</i>
11	Jiné